VIENYBĖ

Paveikslutas Amerikos lietuvių savaitraštis

73 M. 37 N. BROOKLYN, N. Y. 1959 M. RUGSĖJO (SEPTEMBER) 25 D. Tel. APplegate 7-7257 KAINA 15 C

Dabar

JUOZAS TYSLIAVA

•

Mes tik dabar gavome ir todėl, savaime suprantama, tik dabar galime paskelbti prof. A. J. Greimo laišką V. Rastenio "reikalu," bet Dirva jau seniai pranešė, kad Vienybė jo nedėsianti...

Matote, Dirvos redaktoriai yra mūsų "vienminčiai," todėl jie iš anksto žinojo, ką mes darysime — į laikraštį ar į gurbą dėsime — tą laišką iš Turkijos, kurio mes patys dar nebuvome gavę ir net nežinojome, ar gausime...

Bet, man rodos, be reikalo Dirva, dėl to šokusi iš migio su pirmuoju gaidžiu, šaukiasi vilką iš girios. Vienybės archyve miega tiek daug ir tokių laiškų, kad mums net liežuvis niežti juos pažadinti...

Tiek to. Šviestis bei informuotis, kaip sakoma, niekad nebus per vėlu.

Kai dėl prof. Greimo laiško, tai aš čia pakartosiu vieną poeto Jono Aisčio (iš paskutinio Aidų numerio) sakinį:

"Istorijoje reikėtų kalbėti ne tiktai apie Vaidotus, Margerius, bet ir visus išgamas ir parsidavėlius."

•

Chruščiovas, kaip ir visi diktatoriai, nepakenčia teisybės. Paklaustas, kodėl Sovietų Sąjungoje neleidžiama klausyti Amerikos radijo pranešimų, jis šoko kaip nuo ugnies.

Bet ar dėl to jam reikėjo straksėti, kaip spraginamam žirniui? Bent jau tie radijo pranešimai, kuriuos Amerikos Balsas siunčia į Lietuvą, tikrai neverti trukdyti.

Iš tikrųjų, dabar yra taip, kad lietuviškai kalbančiam Amerikos Balsui neleidžiama net Lietuvos nepriklausomybės paminėti, nekalbant jau apie čia gyvenančių lietuvių pastangas ją atstatyti...

Ir jeigu Nikita, kuris yra gudrus, nors ir grubus, burliokas, būtų anot Vydūno, "mažumytį pagalvojęs," jisai būtų galėjęs už šią Amerikos pataikavimo Sovietų Sąjungai politiką tik padėkoti.

Amerikos Balsas jau seniai yra Amerikos pataikavimo Sovietų Sąjungai politikos balsas.

Ir šis Chruščiovo vizitas yra tos politikos rezultatas.

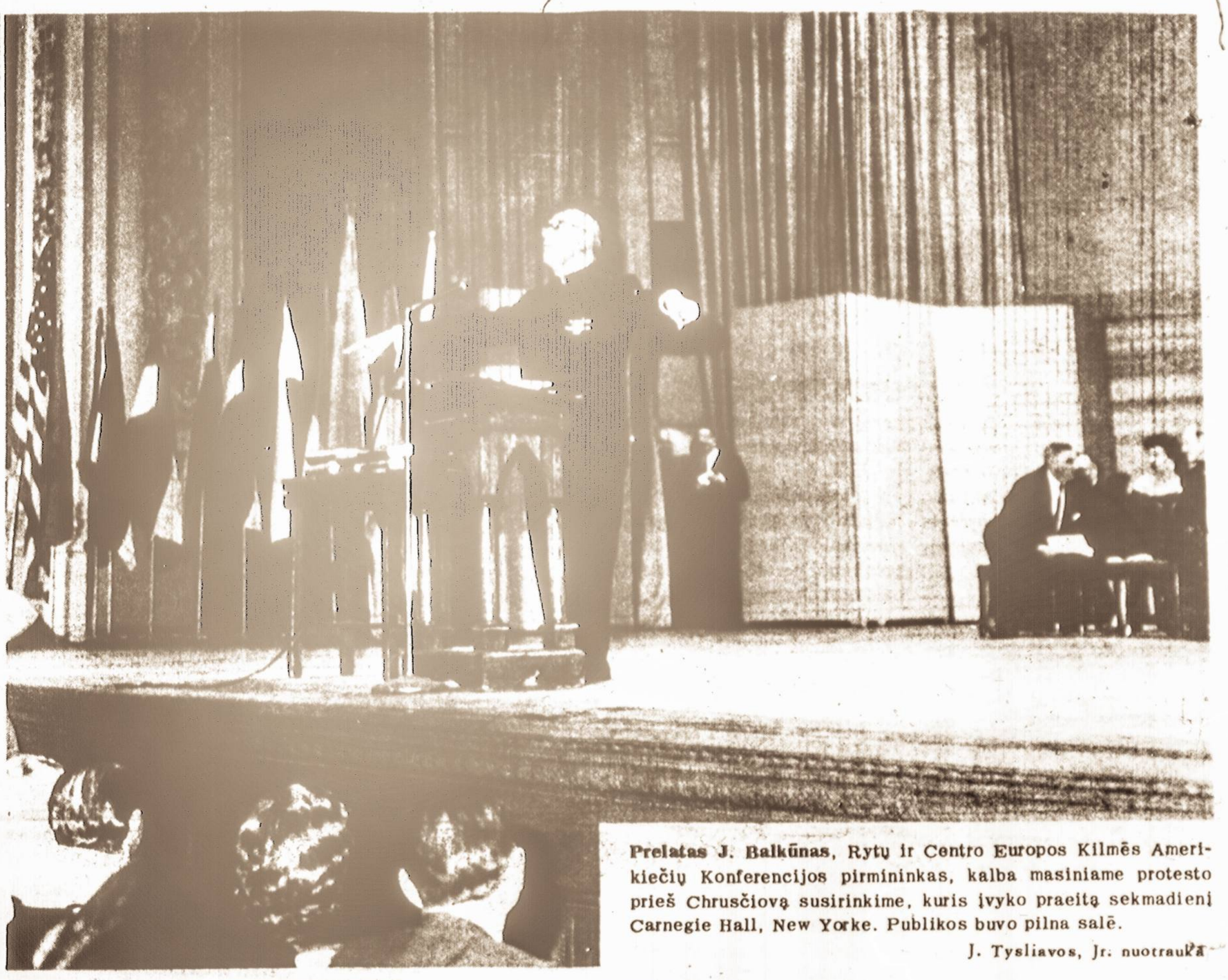

Prelatas J. Balkūnas, Rytų ir Centro Europos Kilmės Amerikiečių Konferencijos pirmininkas, kalba masiniame protesto prieš Chruščiovą susirinkime, kuris įvyko praeitą sekmadienį Carnegie Hall, New Yorke. Publikos buvo pilna salė.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Nikita sutiko išleisti į Ameriką Leonų vaikus

Nikita Chruščiovas, savo vizito metu, atrodo, bus suvaidinęs sprendžiamą vaidmenį ir vienoje lietuvių šeimos dramoje. Tai įvyko praeitą trečiadienį, kai jis, apsuptas laikraštininkų minios, lankė Iowa milijonieriaus Roswell Garst kukurūzų ūkį. Čia iš Chicagos atvyko Paulius ir Elena Leonai, kuriuos Chruščiovui pristatė Adlai Stevensonas. Leonas, kreipdamasis į Chruščiovą rusiškai, prašė išleisti jų vaikus, dukterį Reginą, 20 metų, ir sūnų Tomą, 17 dabar gyvenančius Vilniuje. Maloniam Leonų nustebimui, premjeras Chruščiovas pasišaukė užsienio reikalų ministerį Gromyko ir įsakė sutvarkyti šį reikalą...

Leonai nuo savo vaikų buvo atskirti karo metu, kai bolševikai grįžo į Lietuvą. Negalėdami sugrįžti į Vilnių, kur vaikai buvo palikti artimųjų globoje, Leonai atsidūrė Vokietijoje, vėliau Anglijoje, dar vėliau Kanadoje ir pagaliau 1953 m. atvyko į Chicagą. Čia Leonas atidarė realto biznį, pasistatė

Petras Leonas

modernišką namą (2735 W. 71 St.) ir, galima sakyti, jis su žmona gražiai įsikūrė. Bet tas rūpestis dėl Lietuvoje pasilikusių vaikų jiems vis nedavė ramybės. Tuo reikalu Chruščiovui buvo parašyta net šeši laiškai, bet vis be atsakymo. Tik praeitą vasarą Leonai gavo iš Maskvos laišką, kuriame jiems buvo patarta grįžti į Lietuvą... Todėl asmeniškas kreipimasis į "didįjį sovietų bosą" buvo paskutinė jų viltis.

Leonai yra simpatiška, giliai kultūringa inteligentų pora. Leonas, kuris išėjo dvasinę seminariją, bet nenorėjo būti kunigu, studijavęs Lietuvos ir užsienio universitetuose humanitarinius mokslus ir savo laiku buvo gimnazijų mokytoju bei direktorium. Beje, gyvendamas Londone, P. Leonas bendradarbiavo Vienybėje ir šiuo metu yra jos skaitytojas.

• Indijoje, netoli Bombay, vieno potvynio metu motina su dviem sūnumis išbuvo dvi dienas medyje kartu su 12 pėdų kobra.

• Tibete, iš Indijos pranešama, vėl vyksta suskilimas prieš komunistus. Sukilėlių esą 50,000.

PABALTIJO ATSTOVAI TARĖSI NEW YORKE

Lietuvos, Estijos ir Latvijos diplomatiniai atstovai Jungtinėse Valstybėse: J. Kajeckas, einąs Lietuvos atstovo pareigas, dr. Arnolds Spekke — Latvijos ministeris, J. Kaiv — Estijos Generalinis konsulas einąs atstovo pareigas ir dr. A. Dinbergs — Latvijos Pasiuntinybės patarėjas bei E. Jaakson — Estijos vicekonsulas, turėjo pasitarimą Estijos Generalinio Konsulato patalpose, New Yorke, rugsėjo 11 d.

Pasitarimo dalyviai aptarė dabartinę politinę padėtį ir, ryšy su ja, panaudotinų žygių suderinimo reikalą.

PEV SEIMO DELEGACIJŲ LAIŠKAS EISENHOWERIUI

Pavergtųjų Europos Valstybių Seimo tautinių delegacijų pirmininkai ryšium su Chruščiovo vizitu parašė JAV prezidentui laišką.

Laiško išvadose delegacijų pirmininkai reiškia viltį, kad JAV prezidentas Chruščiovo vizito proga jam tvirtai pastatys Centro ir Rytų Europos kraštų laisvės atstatymo klausimą. Lietuvos delegacijos vardu laišką pasirašė delegacijos pirmininkas V. Sidzikauskas.

KALIFORNIJOS LIETUVIAI

Bendruomenės piknike dalyvavusių jaunių grupė. Kairėje - O. Barauskienė - grupės akompaniatorė, ir dešinėje - O. Ražutienė, grupės vadovė ir mokytoja. L. Briedžio nuotrauka

Los Angeles lietuviai labai aktyviai dalyvavo demonstracijose prieš Chruščiovą, šiam viešint Los Angeles mieste. Demonstracijas organizavo pavergtų tautų komitetas, kuriame lietuvius atstovauja ALTas, per savo įgaliotinius. Daug lietuvių automobiliais, su atatinkamais plakatais (Kruschev's Communists enslaved Lithuania" ir kt.), važinėjo didžiosiomis miesto gatvėmis ir apie vietoves, kuriose, žinomai, turėjo tą dieną lankytis Chruščiovas.

•

Seniai laukiamas rašytojas humoristas Antanas Gustaitis į Los Angeles atvyksta spalio 3 d. Jį čia pakvietė Tautinių Namų Fondo Valdyba, kuri spalio 3 d. rengia rudeninį pobūvį. Jo programoje kaip tik ir numatyta "peklininko" A. Gustaičio poezija ir solistės Swaggart-Bartush dainos.

•

Lietuvių prietelius John Lombardi, buvęs San Francisco operos baritonas ir neseniai turėjęs gražaus pasisekimo Italijoje, priėmė Dallas, Texas, universiteto kvietimą, to universiteto muzikos mokyklos dainavimo skyriaus vedėjo pareigoms.

John Lombardi, paskutiniais metais gyvenęs Los Angeles mieste, į lietuvių publiką buvo įvesdintas per Šv. Kazimiero parapijos parengimus, kurių metu, kelis kartus, lietuviams yra dainavęs su dideliu pasisekimu.

•

Lietuvių Bendruomenės Los Angeles apylinkės pirmininkas J. Ažuolaitis šiomis dienomis tarėsi su dramos sambūrio vadovu V. Giliu ir režisieriu G. Velička dėl didesnio veikalo pastatymo lietuviškoje scenoje. Manoma, kad tokiam dideliam pastatymui galėsią būti pasiruošta ne anksčiau kaip kitų metų pavasarį, nes norima duoti netik didelės apimties veikalas, bet jį rimtai ir paruošti.

Taip pat buvo tartasi su muz. Br. Budriūnu dėl gero koncerto paruošimo. Koncertas turėtų įvykti šį rudenį.

•

Vienybietė ponia E. Skirmantienė staiga buvo susirgusi ir kelias dienas turėjo praleisti ligoninėje. Dabar — rūpestingo vyro ir tėvų (Skirmantienė yra Bendruomenės Apygardos Pirmininko K. Liaudanskio duktė) prižiūrima — jau gerokai sustiprėjusi ir galvoja greitai grįžti į darbą — prie pinigų skaičiavimo Bank of America.

•

Ir čia jau krenta geltoni lapai... Ruduo. Tuo pačiu — baigiasi ir pikniką - gegužinių sezonas. Rugsėjo 20 d. viename parke už Hollywoodo kalnų, pikniką buvo surengę Lietuvos Vyčiai. Tą pačią dieną, tik kitoje miesto pusėje, "šeimyninį" pikniką buvo surengusi Lietuvių Tautinė Sąjunga. Tai, berods, po daugelio metų vėl "sutapimas", kad dvi lietuvių organizacijos savo parengimus darytų tą pačią dieną...

Bene pats paskutinis šios vasaros sezono piknikas tai — Amerikos Lietuvių Piliečių Klubo — rugsėjo 27 dieną. - vb.

Nepaprastai didelių nuopelnų lietuviškai veiklai turinčiai, iš Los Angeles miesto į Yucaipa (80 mylių nuo Los Angeles) šiomis dienomis išsikeliančiai M. Aftukienei pagerbti, O. ir V. Bakūnų namuose, buvo surengta arbatėlė, kurios dalyvius čia matome. Viršuje (iš kairės sėdi): stambiausias Kalifornijos lietuvių biznierius, ilgametis ALTo pirmininkas, dabar Bendruomenės Apygardos Valdybos sekr. - Ch. Lukšis, Apygardos pirmininkas - K. Liaudanskas, Marija Aftukienė, Juozas Aftukas, O. Bakūnienė. Stovi: V. Bakūnas, p. Lukšienė, buvęs ALTo pirmininkas - Lietuvių Dienų leidėjas A. Skirius, visuomenininkas J. Uždavinys, Bendruomenės Apylinkės pirmininkas muz. J. Ažuolaitis ir ALTo pirm. A. Raulinaitis. Apačioje: M. Aftukienės išleistuvių pobūvyje, vertindamas jos nuopelnus, kalba Ch. Lukšis. Sėdi - V. Bakūnas ir K. Liaudanskas. L. Briedžio nuotraukos

Rūta Kilmonytė išvyksta į Aziją

Rūta Lee-Kilmonytė

LOS ANGELES, Cal. — filmų ir televizijos aktorė Rūta Kilmonytė išvyksta porai mėnesių į Azijos kraštus, kur ji vaidins ten giminamuose filmuose. Išvyksta apie spalio 10 d., gi grįš apie gruodžio pradžią. Prieš išvykdama kelionėn dar dalyvaus vietos respublikonų ruošiamame susitikime ir pietuose su kongresmanais, spalio 4 d., 2 val. po pietų Statler-Hilton viešbutyje, Los Angeles salėje.

•

Komp. Br. Budriūno vadovaujamas oktetas Daina pasirodys Los Angeles respublikonų parengime, ruošiamame 1959 metų spalio 17 d., šeštadienį, 7 val. vakare Statler-Hilton viešbutyje, Pacific salėje. Šiame parengime dalyvaus keli šimtai Republikonų Partijos veikėjų iš Los Angeles miesto ir apylinkės. Oktetas padainuos keletą lietuviškų dainų ir porą angliškų. Bilietus į šį parengimą galima įsigyti pas Antaną Skirių, PLymouth 4-1377.

•

Į neseniai mirusio Seth Johnson, assemblymano ir didelio lietuvių bičiulio, vietą spalio 20 d. 56-tame distrikte bus renkamas naujas Kalifornijos legislatūros narys. Lietuviai remia Chester Wolfrum kandidatūrą. Tam reikalui yra sudarytas specialus komitetas, į kurį įeina: pirm. Br. Budriūnas, kiti komiteto nariai — B. Čiurlionis, A. Deringienė, J. Jodelė, J. Kojelis, K. Liaudanskas, dr. R. Mason, dr. P. Pamataitis, R. Rimdžius, G. Rudelis, A. Skirius, J. Truskauskas, dr. G. Valančius ir L. Valiukas.

Spalio 4 d., sekmadienį, 2 val. po pietų Los Angeles lietuviai turės susitikimą ir pietus su keliais kongresmanais Statler viešbutyje. Sutikimą šiuose pietuose dalyvauti iki šiol yra davę jau šie kongresmanai: Gordon McDonough, Glenard Lipscomb ir Edgar Hiestand. Šio susitikimo su kongresmanais metu kiekvienas dalyvis turės progos pasikalbėti su savo kongresmanu. Kongresmanas Gordon McDonough prieš mėnesį lankėsi Sovietų Sąjungoje.

•

Keletas lietuvių iš Los Angeles yra kreipęsi į viceprez. Richard Nixon savo giminių atsikvietimo iš Lietuvos reikalu. Visiems, kurie tik į jį kreipėsi tuo reikalu, yra pažadėjęs savo pagelbą. Tą reikalą jis kėlė savo lankymosi metu Maskvoje, taip pat su Chruščevu Washingtone. L.J.

FIRE - AUTO - LIABILITY - BURGLARY - GLASS PLATE
ROBERT F. NARK
APDRAUDOS SPECIALISTAS
26 Court Street
Brooklyn 1, N. Y.
MAin 4-6400
700 Caroline Ave.
N. Valley Stream, N. Y.
VAlley Stream 5-0783
LIFE - HEALTH - ACC. HOUSEHOLD - COMPENSATION

Treciokas Agency
SENIAUSIA LIETUVIŠKA AGENTŪRA

• KELIONĖS — visokiomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Įvairiausios ekskursijos. Sudaromi ir tvirtinami imigracijos bei kelionių dokumentai.
• PINIGAI - su pilnu užtikrinimu siunčiami į visus pasaulio kraštus, įskaitant ir rusų okupuotus. Persiuntimas į Lietuvą iki $300 kainuoja $1.65. Už $1 išmoka 10 rublių.
• APDRAUDA - visokiausios rūšies sutvarkoma per geriausias ir tvirčiausias kompanijas.
• NUOSAVYBIŲ - pirkimo, pardavimo ir finansavimo reikalais sąžiningas patarnavimas.
• FEDERALINIŲ MOKESČIŲ - Income Tax - paruošimas.

ALBINAS ir KAZYS TREČIOKAI
311 WALNUT STREET, NEWARK, N. J.
Telefonas: MArket 2-4867

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS
JOHN ORMAN AGENCY
110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Lietuviškoje Chicagoje

Demonstracijos ir persiorientavimai

VADAS PRAPUOLENIS ĮVEDĖ CENZURĄ SPAUDAI SKIRIAMOM NUOTRAUKOM. GERI DEMONSTRANTŲ NORAI NEDAVĖ LAUKTŲ REZULTATŲ. PETRO LEONO PAVYZDIS. ŠV. PANELĖS PAGALBA KOVOJĖ SU PROTESTANTIZMU IR KOMUNIZMU! KRIKŠČIONYBĖS NUOSMUKIS: VAIKAI KRIKŠTIJA PERKŪNAIS.

ALTo suruoštame prieschrusčioviniame mitinge Chicagoje. Iš kairės: E. Mikužiūtė, konsulas P. Daužvardis, sen. P. Douglas, dr. P. Grigaitis. V. Noreikos nuotrauka

Fotografas Vaclovas Noreika dažnai pasiaukoja visuomenės labui, darydamas įvairių politinio ir kultūrinio pobūdžio parengimų nuotraukas, kuriomis pasinaudoja mūsų spauda, neišskiriant ir Vienybės. Taip paskutinius du šeštadienius jis nemažai privargo fotografuodamas prieschruščiovines demonstracijas Chicagoje. Bet kai VIENYBĖ paprašė tų nuotraukų, pasirodė, kad to sąjūdžio vadas L. Prapuolenis prašęs tų nuotraukų neduoti spaudai, tai esą galima būsią padaryti tik vėliau su jo aprobacija. Šitas įvykis yra labai būdingas ir vertas platesnio pasisakymo, nes

1. labai ryškiai parodo kai kurių mūsų veikėjų prieštvaninės pažiūras į spaudą, jos teises ir pareigas informuoti mūsų visuomenę taip, kaip jai atrodo teisinga, nesiskaitant su jokia "aprobacija;" ir

2. iškelia norą veikti anoniminiai. Fotografijas vaizduojančias žmones ir ypač su pavardėm jau esą neatsargu skelbti!

Antrasis punktas vertas ypatingo susidomėjimo, nes kalbama, jog kai kurie tautiečiai Chruščiovo vizito proga staiga apsigalvojo, kad gal ir neverta viešai demonstruoti savo prieškomunistinio nusiteikimo, jei tai ne madoje ir reikia eiti Rastenio išbandytu keliu — prisitaikyti su mažiausiai nuostoliais sau. Tokią politiką DIRVOJE užgyrė ir turkiškas profesorius A. J. Greimas, siūlydamas ir tėvynės gyventi, o ne už ją mirti, ar kaip kitaip aukotis. Jei tokia filosofija užsikrėtė ir Prapuolenio grupė, gaila jų pastangų, kurios nepasiekia norimų rezultatų dėl tos paprastos priežasties, kad amerikiečiai, kuriems tos demonstracijos yra taikomos, įtartinai žiūri į visa tai, kas daroma anoniminiai — jiems svarbu ne organizacijų pavadinimai, o žmonės veikią jų vardu.

Kad taip yra, galima įrodyti pavyzdžiu. Kai Prapuolenio ir Co. ruoštos demonstracijos susilaukė palyginti labai mažo dalyvių skaičiaus ir jų efektas blogai išspausdintų ir neaktualiai suredaguotų atsišaukimų pagalba buvo visai nežymus, nesusilaukęs atgarsio spaudoje, Chicago Tribune spalio 19 d. numeryje pasirodė beveik visą skiltį užimas straipsnelis PLANS TO TEST THE GOOD WILL OF KHRUSHCHEV, kuriame atpasakojamas čikagiško nekilnojamo turto prekybos tarpininko Petro Leono pastangos atgauti Vilniuje paliktus du vaikus. Jis šešis kartus tuo reikalu jau esąs kreipęsis į patį Chruščiovą, bet nesulaukęs jokio atsakymo. Pagaliau liepos 20 d. gavęs laišką iš A. Kuznecovo, maskvinio kultūriniams santykiams su užsienio palaikyti komiteto vicepirmininko, kuriame siūloma, vietoje pastangų į Ameriką atgabenti savo vaikus, pačiam grįžti į Lietuvą. Leonas dabar bandysiąs kaip nors su savo prašymu pasiekti patį Chruščiovą. Leono bylos aprašymas, iliustruotas su jo ir vaikų nuotraukom pasiekė milijonus amerikiečių akių ir gal būt kai kam padėjo suprasti tikrą padėtį "Laikraštis tik todėl Leono vargams davė palyginti tiek daug vietos, nes jo istorija parašyta išeinant iš "human angle," liečia vietos gyventoją, gali sukelti skaitytojų žmogiškąjį smalsumą. Ir toks straipsnelis daugiau padaro negu žėmėlapio su buvusiais sovietų koncentracijos lageriais ar lavonų nuotraukų dalinimas. Anoniminio "pogrindžio" veiklos metodais Amerikoje daug nenuveiksi.

Leonų dukra Regina

Jaunasis Tomas Leonas

•

Čikagiečiai spėlioja kodėl palyginti nedaug politinių veikėjų dalyvavo užpereitą sekmadienį ALTo sušauktam prieschruščioviniame mitinge, kuriame kalbėjo sen. P. Douglas. Juokiamasi, jog kai kurie jų dabar svarsto, kad jų sveikinimai Paleckiui gali jiems ateityje daugiau praversti negu dalyvavimas prieschruščioviniame mitinge! Iš kitos pusės kai kurie katalikų veikėjai turėję dalyvauti tuo pačiu laiku vykusiam Šiluvos Šv. Panelės pagerbime, todėl ir DRAUGAS ALTo mitingą garsinęs labai šykščiai. Kviesdamas dalyvauti tuose religinėse iškilmėse, ALTo valdybos narys inž. A. Rudis pasirašė atsišaukimą, kur tarp kitko bandomas įjungti ir politinis momentas. Girdi, Šv. Panelė, išgelbėjusi Lietuvą nuo protestantizmo, dabar ją išgelbėsianti ir nuo komunizmo. Toks pareiškimas sukėlė suprantamo susijaudinimo lietuvių protestantų ir reformatų tarpe, ypatingai, kad jis buvo padarytas ne kitur, kaip tik protestantiškoje Amerikoje!

Lietuvaitės prie Chicagos Orchestra Hall, kur įvyko "Freedom Rally". V. Noreikos nuotrauka

Kalbant apie spamuotus žodžius, kuriems syki išsprūdus, jų nepavysi ir su sparčiausia karieta... Vienos lietuviškos Chicagos radijo programos vedėja Sofija Barkus jaudindamasi dėl Vienybėje jau pranešto selezietių vienuolyno Cedar Lake, Ind. išlietuvinimo, prie kurio įsteigimo ir ji prisidėjusi keliasdešimt dolerių auka, tarp kitko pastebėjo: ko mums jaudintis dėl bolševikų, jei pas mus tokie dalykai vyksta!

Vienas aukštas katalikų dvasiškis viename pobūvyje atkreipė susirinkusiųjų dėmesį į lietuvių tarpe prasidėjusį krikščionybės nuosmūkį. Girdi, pas mus jau atsiranda žmonių, kurie savo vaikus krikštija Perkūnais ir Ugnelėm. Iš tikro vienas žymiausių mūsų jaunos kartos veikėjų savo pirmagimį pramINė Jogaudu Perkūnu. Antrasis vardas, teigiama paprastai gerai informuotuose sluogsniuose, labai tinkąs to kūdikio charakteriui. Iš tikro! O tempora, o mores!

•

Chicagos vyrų choras baigė pasiruošimus dalyvauti Chicagos Lyric Operos Wagnerio Skrajuojančio Olando pastatyme. Choras ir jį paruošęs A. Kučiūnas susilaukė operos meninės vadovybės komplimentų. Vadovybė tikisi choro talkos ir ateities pastatymams, kuriems neužtenka nuolatinio operos choro. Po Skrajuojančio Olando spektaklių vyrų choras visu smarkumu griebsis paruošiamųjų darbų Verdi Trubadoro operos pastatymui lietuvių kalba. Sutartys su solistais jau pasirašytos. Moterų operos choro chormeistere pakviesta Alice Stephens. Operos meninė vadovybė, kaip ir kitų vyrų choro pastatymų, yra A. Kučiūno rankose. 3. Trubaduro spektakliai įvyks kovo mėn., greičiausiai per tris sekmadienio popietes, nes Marijos Aukš. Mokyklos salės nebenorima išnuomoti šeštadienio vakarais.

•

Paskutinėmis dienomis mirė daug žinomų čikagiečių: populiarus buv. Margučio pranešėjas K. Deveikis, sulaukęs vos 40 m., buv. Vilkaviškio kunigų seminarijos prof. dr. M. Ražaitis, Eug. Mačiulienė, buv. Lietuvos konsulo Sao Paolo, Brazilijoje žmona ir gana populiarus Bridgeporto kolonijos senas akių daktaras V. Šimkus. Paskutinysis paliko apie 80,000 dolerių. Po tūkstantį dolerių jis išdalino įvairiems savo bičiuliams ir Amerikos Raudojam Kryžiui. Apdovanotų bičiulių tarpe yra ir komunistinės Laisvės red. Pruseika. Likusis turtas užrašytas dviem broliams Lietuvoje.

Skaitytojai, kurių prenumerata pasibaigė, palengvintų leidėjų naštą tuojau atsiųsdami mokestį už laikraštį.

TWICE Treasured!
GENUINE Amber GEM OF THE AGES

GINTARAS
LIETUVOS AUKSAS
Įvairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis.
Užsakoma per paštą.
AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
Jackson Heights, N. Y.
Tel. HA 9-5855
Pasiekiama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Av. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

JOE & JOHN
FRIENDLY SERVICE
JONAS KARPUS
JUOZAS KAZLAS
Savininkai
- SUNOCO -
Tel. APplegate 7-9515
GAS - OIL - TIRES
BATTERIES
A to Z LUBRICATION
588 Jamaica Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Highland Place kampas

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886

Juozas Tysliava, Editor & Publisher, 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y., Tel. APplegate 7-7257. Vytautas Meskauskas, Associate Editor, 2625 S. Harvey, Berwyn, Ill. Tel. Ploneer 9-2588.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription Rates: USA, Canada and other countries $7.00 for one year. Advertising rates on application.

Dar dėl Rastenio

Šią vasarą mūsų spaudoje kilęs triukšmas dėl buvusio Lietuvos Tautininkų Sąjungos generalinio sekretoriaus V. Rastenio "parodymų" sovietų policijai, atrodo, dar nėra visai numiręs. Tai rodo ir šiame Vienybės numeryje dedami prof. Greimo laiškai iš Turkijos.

Vienybės redakcija yra gavusi ir daugiau laiškų, kuriuose betgi stebimasi, kaip toks V. Rastenis, save gelbėdamas, galėjęs taip skandinti buvusius savo draugus, tautininkų rėžimą ir net patį Lietuvos nepriklausomybės idealą. Nors paskiau V. Rastenis spaudoje (Darbininke) prisipažino, kad jis savo noru, sovietų policijos neverčiamas, tai padaręs, vistiek kai kas mėgino smerkti ne tų "parodymų" autorių, bet tuos laikraščius, kurie tuos jo parodymus paskelbė... Kiti gi, teisindami Vienybę ir Naujienas, aiškina, kad iš visų tų, savo laiku sovietų įkalintų Lietuvos veikėjų, tik vienas V. Rastenis galėjęs taip pasielgti. Kodėl? Todėl, kad, girdi, toks jo būdas... Girdi, dėl to jį smerkęs net prezidentas A. Smetona, dėl to jis net turėjęs trauktis iš Lietuvos Tautininkų Sąjungos vadovybės...

Tarp V. Rastenio gynėjų dabar yra ir žinomas publicistas Bronys Raila. Bet, kaip vėliau matysime, jo paties žodžiais tariant, tik dabar įvyko toks "nuostabiai greitas persilaužimas". Anksčiau ir Raila skundėsi dėl to "keisto" Rastenio būdo. Todėl mes manome, kad, dedant Greimo laiškus, reikėtų paskelbti ir vieną Railos laišką, kuriame jis apie Rastenį kitaip, negu dabar, rašė. Tuo labiau, kad tas laiškas, rašytas prieš 13 metų, savo turiniu tebėra aktualus ir, be to, jis liečia tokius klausimus, kurie yra visuomeninio pobūdžio, būtent, tremtyje atsidūrusių Lietuvos tautininkų persiorientavimas, Demokratų Unijos organizavimas ir t. t. Pavyzdžiui, tada Raila skundėsi, kad "su Demokratų Unija dalykai vis šlubuoja ir, kaip tik, daugelio spėjimu, dėl Rastenio". Todėl, vos pradėjęs apie Rastenį, Raila tuojau pažymėjo: "Taigi, turiu kiek paaiškinti apie jo keistą būdą, o čia reikia pradėti nuo Adomo ir Jievos." Mes manome, kad šis Railos laiškas, kurį čia, išleidę asmeniškus dalykus, dedame, iš dalies atsakys ir į tą daugelio tebekartojamą klausimą, kodėl V. Rastenis, Lietuvą priešams okupavus, taip negarbingai pasielgė.

Laiškai iš Turkijos

Greimas teisina Rastenį

Gerbiamas Pone Redaktoriau:

Gavęs Jūsų laikraščio rugpiūčio 28 dienos numerį, sužinojau, kad mano Jums siųstas, Vincą Rastenį liečiantis, atviras laiškas Vienybėje nebuvo patalpintas dėl tos paprastos priežasties, kad jisai Jūsų visai nepasiekė. Jaučiu pareigą Jus atsiprašyti dėl šito nemalonaus fakto, kurį Jūs labai teisingai pavadinote "nesusipratimu." Gyvenant visgi tolokai nuo Amerikos, mano bendradarbiavimas tenykštėje lietuvių spaudoje neišvengiamai kenčia nuo tokių apgailėtinų nesusipratimų. Negalėčiau pats pasakyti, kiek prie to prisidėjo "turkiški karščiai," tačiau bent iš lietuviškos spaudos tono Rastenio "byloje" sprendžiant, karščiai Amerikoje nė kiek nemažesni negu Turkijoje.

Palieku Jums, savaime suprantama, spręsti, ar šis laiškas bus atviras ar slaptas. Jau gerokas laikas stengiuosi terašyti tik atvirus laiškus, todėl ir dėl jo patalpinimo Vienybėje nieko prieš neturiu. Pridedu Jums, tomis pačiomis sąlygomis, ir savo pirmutinį "atvirą" laišką.

Prašau priimti, Pone Redaktoriau, mano pakartotino apgailestavimo ir pagarbos pareiškimus.

A. J. GREIMAS

Ankara

•

Gerbiamas Pone Redaktoriau:

Lietuviškoji spauda gerą mėnesį užtrunka pakelyje į Turkiją, gal dėlto ir mano reakcija bus kiek pavėluota. Vis dėlto prašau Jus surasti vietos Jūsų laikraščio skiltyse šiam mano laiškui.

Mane labai sudomino Jūsų perspausdinamieji Vinco Rastenio pareiškimai, padaryti kalėjime NKVD tardymo metu. Tai tiek istoriniai, tiek ypač psichologiniai dėmesio vertas dokumentas. — Tačiau drįstu pasisakyti, kad visiškai nesutinku su Jūsų šio dokumento vertinimu. V. Meškauskas mano, kad šis V. Rastenio raportas "yra pastanga, skandinant kitus ir niekinant save pati, kiek pagerinti savo padėtį." Aš, atvirkščiai, buvau nustebintas labai santūriu raporto autoriaus stiliumi ir objektyviu politinės padėties aprašymu. O turint galvoje dar ir specifines sąlygas, kuriose šie pareiškimai buvo padaryti, ir bendras tuo metu Lietuvoje dominuojančias nuotaikas, galima būtų neperdedant pasakyti, kad jie Vincui Rasteniui jokios negarbės nedaro. Nematau, iš kitos pusės, kodėl Vienybė turėtų jausti pareigą užimti tokias griežtas abstraktaus heroizmo pozicijas.

Su Vincu Rasteniu manęs neriša jokie politiniai užsiangažavimai, todėl ir ši mano nuomonė tėra pagrįsta vien tik neasmeniška žmogiška simpatija.

Su tikra pagarba

A. J. GREIMAS

Istanbulas

Bronio Railos laiškas

Apie Lietuvių Demokratų Unijų ir apie... Rastenį

(RAŠYTAS IŠ PRANCŪZIJOS 1946 M. VASARIO 23 D., BET TEBĖRA AKTUALUS IR ŠIANDIEN)

Štai kaip savotiškai gimė Demokratų Unija. Pereitų metų rugsėjo mėn. pradžioj į Paryžių iš provincijos atvyko Dirmeikis ir juodu su Rasteniu sutarė, kad reikia čia "sustiprinti ir konsoliduoti" tautininkų veikimą. Mes čia, tos nuotaikos žmonės, pusėtinai gerai veikėme ir be to, bet jie, matai, nusprendė "sustiprinti". Tam tikslui juodu sušaukė 9 asmenų, čia žymiausių tautininkų ar tos krypties žmonių, specialų susirinkimą. Susirinkime paaiškėjo, kad mes čia sušaukti išklausyti Rastenio ir Dirmeikio rašyto ilgo referato ir taip pat iš anksto paruoštų rezoliucijų. Jų skaitymo klausome daugiau nei valandą laiko. Gatavi projektai ir rezoliucijos kaip Tautiškoji srovė turi būti atgimdyta, pergimdyta, konsoliduota ir sustiprinta... Taigi, "kontinuitetas" į užsienį ir t. t. Prasidėjo diskusijos. Aš imu žodį pirmas ir iškalbu apie valandą. Kritika buvo žiauroka ir labai atvira. Esmėj — pasiūliau eiti prie naujos, plačių pagrindų, demokratinės partijos. Vėliau kalbėjo kiti. Bet iš visų — tik Algirdas Greimas ir St. Mackevičius (tautiškos formacijos, bet ne "smetonininkai", aktyvūs laisvės kovotojai) mane aiškiai palaiko. Kiti kažkaip nepritaria. Staiga Dirmeikis pareiškia, kad galima būtų išmėginti ir mano pasiūlytą liniją... Po to Rastenis, referatų ir rezoliucijų autorius (!), visų nustebimui pareiškia, jog jis pilnai pritaria mano linijai. Nuostabiai greitas persilaužimas... Jis pareiškia, jog galįs "tezes" ir rezoliucijas atitinkamai naujoviškai perredaguoti ir to darbo pats imasi ligi sekančio pasikalbėjimo.

Sekantį kartą jis tikrai paruošia tokias revoliucines rezoliucijas, oficialiai ir formaliai palaidoja Taut. S-ga (nors dar taip neseniai norėjo jos "konsolidavimo") ir t. t.

Dalykas labai pribrendęs ir visur turėjo būti pasisekimo. Bet už mėnesio kito ėmė kliūti, pasklido gandas, jog Dem. Unija tai tik tautininkų smetonininkų meškerė, nenuoširdus dalykas. Kas sugadino? Tik Rastenio nenuoširdi taktika ir pavardė. Visoms partijoms Rast. žinomas, kaip 1933 m. rezoliucijų autorius, pagal kurias Taut. S-ga buvo, taip sakant, savo struktūroj sufašistinta. Rastenio pareiga būtų dabar susilaikyti, kad nekliudytų naujam susiklijavimui, bet jis šokosi ir griebėsi kaip už britvos, kad tik, saugok Dieve, nepasiliktų užpakaly ir iš veikėjų pirmo rango neiškristų. Dėl to betgi pasunkėjo derybos su liaudininkais ir laisv. kovotojais. Aš manau, kad gal dar pasiseks vėliau, bet be Rastenio "meškos patarnavimų". Mat, jo vien pavardės čia baisiai nemėgsta visos kitos partijos; jo asmuo labai nepopuliarus net Paryžiuj (per BALF komiteto rinkimus iš 70 dalyvių jis tegavo tik 4 balsus, o kandidatavo kaip "tautiškos grupės" atstovas, kuri mažiausiai turėtų apie 20 patikimiausių balsų, bet net tautininkai, pasirodė, už jį nebalsuoja, o balsavo ir išrinko kitą rimtą, ramų tautininką inž. Elsbergą). Nemėgsta jo gi ne tiek dėl to, kad visi žino esant "smetonininką", bet kaip labai nenuoširdų, intrigantą, oportunistą, bliūdlaižį, taikantį kur šilčiau, į akis visuomet saldžiai šnekantį, bet vėliau tik provokuojantį ir asmeniškos naudos jieškantį. Nemėgsta ir jo žmonos... Aš tuodu žmogeliu atvežiau iš Šiaulių į Elzasą, kaip draugus ir vienos "srovės", bet nuo to laiko jie važiuoja užpakaly, kaip mėšlo vežimas, smardina orą... Baisiai gaila.

Bendrai, aš Rastenio elgesį sunkiai besuprantu. Kai savo laiku siūliau, kad AL Misija reikia "Unijos" vardu paremti, jis ir kiti atmetė. Siūliau daryti atitinkamą spaudimą. Vlike, — niekas neišėjo. Kur tik jis veda "Unijos" reikalus, visur šlubuoja, nes — rodo daugiau egoizmo, negu nuoširdumo. Bendradarbiavo ir turėjo bendradarbiauti Dirvoje, bet kai iš Karpiaus naudos negavo, metė ir ėmė jam priekaištus darytį. Vienybę anksčiau ignoravo, bet kai pajuto, kad man pakietai eina... tada, pasisiūlė...

Rašyti jis moka, bet mokančių rašyti bus galima visur surasti. Aš tik bijau, kad kaip Unijai pakenkė jo įsimaišymas, taip gali ilgainiui pakenkti ir Vienybei...

JUNGTINĖS TAUTOS KASA SAU DUOBĘ

Rugsėjo 15 Jungtinės Tautos pradėjo savo pilnaties XIV sesiją. Šios sesijos pradžia sovietų pavergtosioms valstybėms dviem atvejais yra ypatingai aktuali: (a) nuo 1956 visų JT pilnaties sesijų darbotvarkėje figuravęs Vengrijos klausimas XIV sesijos darbotvarkėje nebefiguruoja; (b) užtat, vietoj svarsčiusi Vengrijos bylą, JT pilnatis iškilmingai klausėsi Vengrijos ir kitų sovietų pavergtųjų valstybių vyriausiojo budelio Chruščiovo.

Kadangi Pavergtųjų Europos Valstybių Seimas savo pilnaties sesiją pradeda tik rugsėjo 29, kad ryšium su Chruščiovo vizitu JAV turėtų bent kiek realesnių duomenų artimiausios ateities tarptautinės politikos krypčiai vertinti, tai JT pilnaties XIV sesijos pradžia buvo atžymėta tik PEV Seimo narių — valstybių vėliavų pakėlimu prie Seimo patalpos priešais JT rūmus.

Grojant tautinius himnus, viena po kitos kilo iki pusės stiebo Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Vengrijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos ir Rumunijos juodu šydu pridengtos vėliavos. Centro ir Rytų Europos kraštų kilmės amerikiečių prezidentas prel. Jonas Balkūnas sukalbėjo įspūdingą maldą, o PEV Seimo pirmininkas S. Korbonskis tarė žodį, primindamas, kad prasidėjusioj JT XIV sesijoj sovietų pavergtosios valstybės atstovaujamos ne savo tautų pasitikėjimą turinčių atstovų, o tik Sov. Sąjungos jėga primestų marijonečių garsiakalbių, ir pabrėždamas, kad, užleisdamos savo tribūną Chruščiovui, kurį JT pilnatis jau dvylikoje savo rezoliucijų Vengrijos klausimu yra pasmerkusi, JT elgiasi, kaip tas Šekspyro herojus, pagal kurį, jei kam negalima atleisti, reikia apkabinti.

Apie kai kurių žodžių reikšmę mūsų kalboje

KLEOFAS JURGELIONIS

Kad tauta "ne lietuviškos kilmės žodis," tai Kl. Jurgelionis teigia jau pirmas kartas. Bet kalbotyros specialistai, pavyzdžiui, prof. dr. Alfred Senn (University of Pennsylvania) sako "kad tauta buvo gyvas žodis 16-to šimtmečio lietuvių kalboj" ir kad tai "yra tikrų tikriausias lietuvių kalbos sandas (elementas) paveldėtas iš žilos senovės — iš prokalbės. — Vienybės Red.

Susipratimui ir susikalbėjimui mums reikia tikrai ar apytikriai žinoti, ką mes norime pasakyti ir pasakome, kada ištariame ar parašome vieną ar kitą žodį mūsų kalboje. O jeigu kalbame kokioje kitoje kalboje, tai ką norime pasakyti toje kalboje.

TREJYBĖ

Labai daug kasdieninių apsireiškimų esti nusakoma mūsų ar kitose kalbose įvairiais žodžiais, kurie ne visuomet tą patį reiškia. Iš to kyla daug nesusipratimų ir bergždžių ginčų, peštynių, mūšių ir karų. Ištikro, daug kraujo buvo pralieta už kelių tik žodžių reikšmę, kaip, pavyzdžiui, už žodį trejybę. Iš senovės laikų kronikų išskaitome, kad Justiniano ir Teodoros viešpatavimo laikais 25,000,000 arijonų buvo nužudyta už tai kad jie negalėjo suprasti vieno Dievo trejybės, arba "traicės," arba kaip "vienas Dievas gali būti trijose asabose." Šiandien katalikų bažnyčia akcentuoja — tenet et docet — kad "Deum rerum omnium principium et finem... e rebus creatis... certo cognosci posse." Katalikų bažnyčia nemėgsta savo senovės klaidingų doktrinų atmetinėti, bet vietoj to vėlesnes ir tikresnes akcentuoja. Tuo remiasi jos taip vadinamas "neklaidingumas. Bet gal būt ir ne.

VALSTYBĖ

Žodis valstybė lietuvių kalboje, pasidarė iš pagrindinio žodžio valsčius, rusiškai volost, lenkiškai Wlosc. Giminingas žodis trim kalbom — nei visiškai lietuviškas, nei visiškai slaviškas. Veiksmažodyje šis žodis apsireiškia formoje valdyti, rusiškai volodit, vladiet, zavladiet. Padariniai: "Vladimir, Władislaw, Vladas. Nesuvaldomas" žodį valstybė (kaipo didesnį vienetą už valsčių) mes šiandien vartojame tolygie prasme angliškam žodžiui state, kurs anglų kalboje atsirado iš lotyniško žodžio status. Žodis status lotynų kalboje atsirado iš stare — liet. stovėti; stovis. Slav. stojati, stan. Dabar angliškas politiškos Amerikos vardas yra United States of America. Rusiškas tam vardas: Sojedinionyje Štaty Ameriki; [illegible]iškas: Zjednoczone Stany Ameryki. O kaip tiksliai lietuviškai tą keblų šalies vardą galima būtų pasakyti? Prisilaikydamas pirmykščių reiškimų, mūsų didysis kalbininkas kun. Kaz. Jaunius, paklaustas, atsakė: "lietuviškai šis vardas gali būt pasakomas šiais trim žodžiais: Suvienyti Amerikos Valsčiai." Ir tai labai puikus sulietuvinimas. Geresnio niekas neišrado. Bet vietoj Jauniaus vardo lietuvių laikraščiai šiandien rašo: Jungtinės Amerikos Valstybės, kas yra visiškai netikslus vertimas. Tikslesnis yra: Suvienytos Amerikos Valstijos, nors žodis valstija yra perdaug dirbtinis. Lenkai žodį states vertė iš lotiniško status ir gavo gražų lenkiškumą žodyje stany. Lietuvių kalboj turime stovį, stovylą, statybą.

Bet lotyniškas žodis status, patekęs anglų kalbon kaip jų žodis state, pridarė daugybę nesusipratimų su šiomis ir kitomis šio žodžio angliškomis prasmėmis: — stovis, pozicija, sąlyga, iškilmė, dvaras statement — pasakymas, pareikšti, situacija, Valstybės Dept., nation, kaip United Nations.

Vardas United Nations, netikslus anglų kalboje, netiksliai yra verčiamas lietuvių kalbon kaip Jungtinės Tautos. Žodis United lietuvių kalboj gali buti išreiškiamas tik žodžiu suvienytas.

Žodis nacija, verčiamas lietuvių kalbon į žodį tauta ar tautybė, yra netiksliai verčiamas. Apie žodį tauta reikia žinoti, kad jis ne lietuviškos kilmės žodis ir jo pradžia yra Teutonų Raitelių varde, kurį lietuviai priėmė kaip jų žodį savo giminei pavadinti. Žodis tauta turėtų būti išmestas iš lietuvių kalbos, vartojant vietoj jo žodžius giminė arba gentis. Bet kadangi žodis tauta yra įsisenėjęs lietuvių kalboj, būtų sunku be jo apseiti. Todėl mes jį vartojame, kada jis palengvina mūsų minties išreiškimą. Volens — nolens, — neišmetame žodžių tautininkas, tautiškas ar tautietis. Nacija yra gentis, giminė (natus — gimęs), o priimant tautą, nors ir nenoriai, gali reikšti ir tautą. Vardas United Nations yra netiklus, nes šiame varde žodis "Nations" reiškia "States," tai yra, Suvienytos Valstybės.

MAŽOJO RAŠĖJO ATSIMINIMAI

Antanas Burba-Kurelaitis

IŠ MANO JAUNYSTĖS LAIKŲ

(Tęsinys)

Šalia Ragaliauckų žemės buvo didelis plotas, kurį valdė Stašaičiai. Jie turėjo gyvenimą (ūkį) Šilinikuose. Anksčiau ten, Ragaliaucko pašonėje, buvo giria, kuri priklausė dvarininkui Rinciui, gyvenančiam prie Raseinių. Dvaras tą giria nusikirto, nusivežė ir daugiau čia nesirodė. Tą niekieno žemę pradėjo savintis Stašaičiai, jie norėjo ją užgyventi. Čia atvažiavę, nudirbdavo laukus, o visą laiką gyveno už kelių varstų, bet mylios nebuvo, Šilinikuose. Tame sklype buvo ir trobos, kur įleistas gyveno koks žmogus. Aprašomuoju metu dar ne visa žemė buvo dirbama, tarpais dar buvo ir girios.

Ragaliauckas žinojo, kad tą žemę galima paimti. Dėlto jie pradėjo bylinėtis. Ilgai jie tąsėsi po teismus. Pagaliau koks ten teismas nusprendė, kad jie turi savo tarpe persipešti. Nepasakyta, nė kuo muštis nė kaip. Tai, tur būt, nebūtų buvę bėdos, jei katras ir galą būtų gavęs.

Pasiskyrė diena, kada ant tos ginčijamos žemės jie turi sueiti ir persimušti. Stašaičiai buvo keturi broliai. Buvo gyvas ir jų tėvas. Jie dar pasikvietė į talką razbaininkėlį Mykolaitį. O Ragaliauckas — savo kaimo vyrų.

Tokio reginio žiūrėti priėjo daug žmonių. Buvo atėjusi ir Ragaliaucko pati. Buvau ir aš ten ir viską mačiau.

Stašaičiai dar turėjo prisinešę ir spragilų, su kuriais toks patogumas, kad gali mušti iš tolo. Arti prie Ragaliaucko jie bijo prilįsti, nes jei šis kurį nutvertų, tai tam būtų galas. Tik iš tolo jam kulia galvą spragilais, o tas sukasi visas kruvinas. Jis atkiša ranką, tai duoda jam per ranką. Taip jį sumušė kad nebegali nė paeiti. Paeina truputį, pasėdi ant kelio krantuko, pakyla ir vėl eina. Gaila buvo žiūrėti. Šiaip taip žmona parsivedė namo.

Ragaliaucko talkininkai jam beveik nepadėjo. Dažnai gyvenime žmonės vienas kitam dedasi draugais. Bet, pavojui ištikus, elgiasi, kaip žvirbliai: broliai broliai, o jei kas tave užpuola, tai "broliai" — įsatrusi (kai nugenėsi nupjautą medį ir šakas sumesi į krūvą — tai pas mus vadino šatrais).

Štai kodėl ta žemė susilaukė tokio sprendimo, kurį vadino diferencijos teismu. Taip bent žmonėse buvo pagarsinta. Kad mūsų apylinkėje būtų buvę daugiau tokių teismo nuosprendžių, neteko girdėti.

Nors ir baisiai sumuštas, Ragaliauckas atsigavo. Jam vėliau susirgus (dėl kitos priežasties), mano tėvas, nuėjęs pas jį, sako:

— Kazimierėli, atsiteisk, kam kaltas. Gal neišgysi.

— Mataušėli Mataušėli, kad aš atiduočiau, tai nieko neliktų, — atsakė ligonis. Reiškia: viskas pas jį privogta.

Tų muštynių metu mano tetos vyras Jonas Jocius, Ragaliaucko kaimynas, paėmęs iškastą kelmą (viename gale nupjautas medis, o kitame šaknys) metė ant Stašaičių tėvo — tas ir sugriuvo. Nuo tada ant mano tetėno jie turėjo kreivą akį ir tykojo progos jam atkeršyti.

Stašaičiai pasaugojo, kol Jocius su sūnum važiavo iš Raseinių. Pasiviję iš užpakalio ir užvažiavę už akių, pasuko arklius ir tetėną apvertė į griovį. Išsitraukę iš savo vežimo lušnikus (kitose Lietuvos vietose tą vežimo dalį vadina ručkais; jų vienas galas būna apkaustytas geležimi), ir dėjo Jociui. Tą žmogų baisiai sudaužė, sukapojo — Dieve, susimylėk! Visas buvo, kaip stebulė, sumuštas. Bet ir tas pagijo.

Keturi broliai ir Mykolaitis už tai gavo sėsti į kalėjimą, kur jie išbuvo, rodos, tris metus. Daugiau jiems nereikėjo muštynių. Pagaliau visi išsisklaidė. Ta žemė neteko nei Ragaliauckui nei Stašaičiams. Ją paėmė valdžia. Vėliau ją nupirko amerikonas.

(Bus daugiau)

Amerikos mokslininkai ateinančio mėnesio pradžioje ketinasi paleisti 375 svarų satelitą aplink mėnulį, kuris bus kontroliuojamas žemėje.

Praietą sekmadienį Carnegie Hall New Yorke įvykusio masinio susirinkimo dalyviai, kurių tarpe, trečioje ir ketvirtoje eilėse, matomi Diliai, kun. dr. S. Valiušaitis, J. Krunklys ir kiti mūsų tautiečiai. Šiame protesto prieš Chrusčiovą susirinkime, be lietuvių, dalyvavo daug ukrainiečių, rumunų, vengrų, čekų, lenkų albanų ir kitų bolševikų pavergtų tautų. Panašūs protesto susirinkimai praeitą sekmadienį įvyko daugelyje Amerikos miestų. Kairėje: Daina Audėnaitė renka aukas susirinkimo išlaidoms padengti.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Knygų paraštėje

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Lietuviskašis liberalizmas ar... plepalai

SANTAROS - ŠVIESOS FEDERACIJA IŠLEIDO KNYGĄ, BŪTINA KIEKVIENAM GALVOJANČIAM LIETUVIUI, TAČIAU AUTORIŲ KOLEKTYVAS NEBUVO PAKANKAMAI SUSIGIEDOJĘS. JOJE PASIRODĖ DIDELI TRŪKUMAI - KNYGA, KAIP IR MŪSŲ DISKUSIJOS IŠSITĘSĖ PER ILGAI.

"O laisve, kas tavo vardu pridaryta!"

— prisiminiau tuos Carlyle žodžius, taikytus prancūzų revoliucijai, perskaitęs knyga apie lietuviškąjį liberalizmą, kurią neseniai išleido Santaros — Šviesos federacija. Šioji knyga yra skirta dr. Vinco Kudirkos 100 metų gimimo sukakčiai paminėti. Iš tikro, sunku buvo sugalvoti tam vyrui geresnį paminklą už šią knygą, kurioje aprašyta tūkstančius metų besitęsianti kova už laisvę. Knyga tačiau nėra vien paminklas, ji kartu yra ir labai aktuali. Juk iškilmingom progom dažnai linksniuojame žodį laisvę, reikalaujame jos savo tėvynei, bet palyginti labai retai kada įsigiliname, ką tas žodis iš tikro reiškia ir dar rečiau pagalvojame ką reikia daryti, kad išsivaduotumėm iš svetimųjų nelaisvės ir kartu nepatektumėm ... savųjų vergovėn. Tai nepaprastai aktuali knyga dar ir todėl, kad dabartinės Lietuvos gyventojai negali laisvai keistis nuomonėmis apie laisvę ir jos problemas. Tokiu būdu politinė išeivija, spręsdama tas problemas, atlieka tautai nepaprastai svarbų darbą ir tuo pačiu, darydama tai, kas likusiai tautai neleidžiama, įprasmina pati save.

Knygą Lietuviškasis Liberalizmas redagavo žinomas jaunesnios kartos veikėjas Vytautas Kavolis, (be įvado jai jis dar yra parašęs vieną jos skyrių: laisvės samprata socialiniuose moksluose, —) o bendradarbiavo 10 daugiau ar žinomų mūsų visuomenėje asmenų. Ir kaip tik šioje vietoje prasideda tragedija, sakyčiau — lietuviška tragedija, nes kuo gi pasižymi dauguma mūsų susirinkimų? O gi tuščiomis kalbomis ir kalbėtojų nenoru savo kalbą kaip nors susieti su prieš jį kalbėjusio mintimis. Tas tautinis reiškinys išlindo ir šiame autorių sambūryje. Didelė jų dauguma skaitytojui nori dar kartą paaiškinti kas yra liberalizmas ir paprastai pakartoja tas pačias mintis, kurias perskaitei anksčiau. Vietomis tai taip įkyru, kad norisi visą knygą trenkti į kampą. Žinoma, tą trūkumą galima lengvai pateisinti: autoriai negyvena krūvoje ir jiems nebuvo įmanoma sueiti į vieną vietą ir, susipažinus su visa medžiaga, dar kartą ją persasėti, pašalinant visus pasikartojimus ir pasivaikščiojimus lankomis. Na, o redaktorius V. Kavolis buvo perdaug "liberalus" ir turbūt nieko neišbraukė, kas irgi suprantama: pradėjus braukyti iš kai kurių straipsnių iš viso nieko nelieka. Tas trūkumas daugiau ar mažiau yra neišvengiamas kiekvienai kolektyvinei knygai. Dėl suprantamų priežasčių šioje knygoje jis ypatingai ryškus ir smarkiai jai kenkia. — knyga netenka akademinio pobūdžio vietomis virsdama nedisciplinuotais plepalais.

Bet ne vien dėl tos ypatybės knyga vadinasi Lietuviškasis Liberalizmas. Joje liečiamas ir liberalizmo santykis su Lietuva. Istorikas Vincas Trumpa peržvelgia "liberalinės minties raidą Lietuvoje," pradžioje padejuodamas dėl "mūsų politinės, socialinės ir aplamai idėjinės minties biednumo." Jis pats, taip kitko, prisipažįsta, kad jo parašyta apžvalga nėra nei pilna, nei labai išbalansuota, tačiau nepaisant to, ji vistiek labai įdomi savo temos artumu.

Baigiant reikia pastebėti, kad knyga, nepaisant aukščiau išvardintų trūkumų, yra būtina kiekvienam bet kurios pažiūros lietuvio šviesuolio knygynui. Jos Donielos, Girniaus, Greimo ir Kavolio parašyti skyriai būtini kiekvienam perskaityti, kad praplėtus savo galvojimo horizontus.

(LIETUVIŠKASIS LIBERALIZMAS — redagavo Vytautas Kavolis, bendradarbiavo: Dr. V. Doniela, J. Drunga, dr. J. Girnius, dr. A. J. Greimas, A. Gureckas, J. Jaks-Tyris, dr. J. Kaupas, V. Kavolis, V. Rastenis, R. Šilbajoris ir V. Trumpa. Išleido Santaros Šviesos federacija 1959 m. Chicagoje. 214 psl. Tiražas — 1,000 egz.)

• Praeitą trečiadienį Chruščiovas lankydamasis Iowa valstybėje, pradėjęs jausti nuovargį ir gydytojai patarė jam sulėtinti tempą.

• Praeitą antradienį, 4 val. ir 10 min. p. p., oficialiai prasidėjo ruduo, bet termometras rodė 88.6 laipsnius.

Dalis publikos Chicagos Orchestra Hall įvykusioje "Freedom Rally". Įnešamos vėliavos.
V. Noreikos nuotrauka

Rokiškio klebonas kun. Taločka savo gražioje gotikos stiliaus bažnyčioje sako pamokslą. Kun. Taločka (viduryje) ir kun. Vaičionis su klieriku (kairėje). Nuotraukos darytos šią vasarą.

"Ar tai reiškia, kad visi dabar palaiko tarybinę valdžią?

SALOMĖJA NARKĖLIŪNAITĖ

Politinė padėtis Lietuvoje stabilizuojasi, tarybinei valdžiai baigiant slopinti atvirą žmonių pasipriešinimą ir kraštui kylant iš karo gduvėsių, nepriteklių ir Stalino laikų teroro.

Tokią nuomonę galima susidaryti iš Henriko Zimano pranešimo, kurį jisai padarė New Yorko "pažangiesiems," kai čia lankėsi su tarybinių žurnalistų grupe.

POLITINĖ PADĖTIS

Vilniuje išeinančios "Tiesos" vyr. redaktorius apie politinę padėtį Lietuvoje sakė, kad ji esanti "gera."

Girdi, kitaip buvę nuojau po karo. Čia jis kaltino "partizanus, paliktus hitlerininkų ir paskui papildytus žvalgybos iš čia" (suprask: iš Amerikos). Bet Zimanas, kuris sakėsi ir pats buvęs partizanas (tarybinis), nepripažįsta anų partizanų (antitarybinių). Girdi, "mes dar nepapasakojom apie jų darbus."

Žinoma, kad partizanas partizanui nelygus, bet, kai dvi pusės apie savus partizanus galvoja, sunku ir nusakyti objektyviai, nes partizano žodis yra šventas tik tai pusei, už kurios idėjas jisai kovoja. Tačiau lietuviams, rodos, aišku, katrie partizanai buvo jų kraujo.

Zimano tvirtinimu, dabar jau dešimti metai, kai antitarybiniai partizanai yra nugalėti.

— Ar tai reiškia, kad visi dabar palaiko tarybinę valdžią? — jisai pats paklausė ir pats atsakė:

— Didžiumoje taip, bet yra žmonių nepatenkintų. Yra buvę pensininkai, valdininkai, kiti, kurie turėjo turtą, o dabar neturi — jie yra nepatenkinti.

AMERIKA IR LIETUVA

Čia jis taipgi patarė "šaltai žiūrėti" ir į laiškus iš Lietuvos kurios giminės ar pažįstamieji rašo į Ameriką ir prašo, kad jiems siųstų šio ir to.

Girdi, reikia suprasti, kad yra tokių, kurie "nuo amžių pratę ubagauti iš Amerikos." Jis patarė pasiskaityti laiškus iš senų laikų, ir paaiškės tas pats.

Zimanas nelyginąs Amerikos su Lietuva, nes "gal ir negreit turėsime, kaip Amerikoje," bet Lietuvoje nepradedama gyventi nuo automobilio, kai reikia statyti namus, fabrikus. Tačiau jis užtikrino, kad pavalgę ir sotūs yra visi. Ir apsirengti yra, tik drabužiai nesą tokie pigūs ir geri, kaip Amerikoje, "tai tiesa." Bet ir "mes prasigyvensime" — sako jisai.

RELIGIJOS KLAUSIMAS

Kaip gi su religija?

— Ogi, — Zimanas sakė, — Mes su tikinčiaisiais sugyvename, nelaikome jų savo priešais ar dargi nedraugais, bet juos stengiamės mandagiu būdu moksliškai įtikinti."

Girdi, net buvusios sudarytos sąlygos ir maldaknygei išleisti ir vieną naują bažnyčią Klaipėdoje pastatę.

Esą, dabar ir kunigai jau pakeitę savo nuomonę. Jei anksčiau atkalbinėję žmones eiti į kolchozus, tai dabar sako:

— Eikite į kolūkį, dirbkite, tegul Dievas laimina jūsų darbą, bet tiktai Kristų širdyje turėkite.

Dabar esą nemažai ir katalikų už tarybinę valdžią. Zimanas reiškė viltį, kad "per laiką jie susitvarkys, bet ne iškart."

DĖL BENDRADARBIAVIMO

Zimano manymu, reikėtų tarpusavio ryšius plėsti, bet, kalbėdamas "pažangiesiems," jisai daugiau nukalbėjo apie mos naujuosius "užsienių lietuvius" — dypukus.

Girdi, nesakąs, kad būtinai važiuokite į Lietuvą. Lietuva dabar jau sunkiausius laikus pergyvenusi, o kai kviečiama grįžti į Lietuvą, tai "ne todėl, kad mums tų žmonių tenai reikia — jie sudarys dar papildomų rūpesčių, nes jais reikės rūpintis" — bet, girdi, "matom, kad Lietuvoje yra jų motinos, seserys, ir jie visi kenčia atskirti vieni nuo kitų, tai todėl ir sakom: grįžkite, jei ir nusikaltę esate, mes dovanojam."

Žinoma, Zimanas čia neužsiminė apie tuos, kurie taip pat "kenčia," kuriuos pati tarybinė valdžia išskyrė, išardydama šeimas, išraudama iš gimtinės, išblaškydama po visą plačiąją Rusiją, kur vieni žuvo, o kiti, kad ir gyvi išlikę, vis dar neleidžiami sugrįžti.

SU KATRAIS BENDRADARBIAUTI

Bendradarbiavimo siekdamas su visais "padoriais lietuviais," Zimanas betgi atmeta betkokį bendradarbiavimą su tais, kurie, kaip jis sako, yra "sutepę savo rankas." Jis, kaip pavyzdį, paminėjo, kaip jis tvirtino, Amerikoje gyvenančius Paškauską ir Deveikį, kurie, esą, "organizavę žmonių korimą" hitlerininkų laikais.

Bet, kalbėdamas apie "lietuvius užsienyje" (jisai sakė, nemėgstąs žodžio "dypukas"), Zimanas pabrėžė, kad "mes žinome, jog daug žmonių išbėgo be reikalo." Tai grupei stengiamasi padėti ir spauda ir filmais apie Lietuvą, bet, girdi, nenorime bendradarbiavimo su tokiais, kurie visa tai "per kaminą" paleidžia.

Esą, su tokios nuomonės žmonėmis nieko nepadarysi: "jie kaip kalbėjo, taip ir kalbės priešingai, kaip vadino mus okupantais ir Maskvos tarnais, taip ir vadins. Kaip nepadarysi, jiems vistiek bus blogai."

(Nukelta į 10 psl.)

Prof. Viktoras Biržiška (kairėje) iš Chicagos, muzikas Br. Budriūnas ir prof. Mykolas Biržiška neseniai įvykusioje Bendruomenės gegužinėje Los Angeles, California.

Istorine apysaka

P. Tarasenka

SKOMANTŲ PILIES ATSTATYMAS

Sugriovę Kauną, kryžiuočiai kurį laiką didesnių puolimų nerengė, bet kova tęsėsi ir toliau, nuolat puldinėjo Lietuvą maži jų būreliai.

Gerai žinojo lietuviai, kad tai tik trumpa pertrauka prieš naują audrą, prieš naują didesnį puolimą, ir todėl visuomet buvo budrūs, pasirengę sutikti priešą; taisė ir stiprino senas pilis, statė naujas, budriai saugojo sienas ir kryžiuočių pamėgtus puolimo kelius bei brastas, o per pasiųstus į Prūsiją žvalgus nuolat sekė kryžiuočių pasirengimus. Greta to jie rūpinosi ir kitais reikalais: dirbo laukus, statė miestus, taisė ir tiesė tiltus, vedė kelius, mokėsi amatų, prekiavo, žvejojo, o, atėjus rudeniui, medžiodavo. Mėgdavo lietuviai medžiokles. Vienus žvėris medžiodavo dėl jų šiltų kailių, kitus — dėl skanios mėsos. Valgiui medžiodavo dar įvairius vandens ir girių paukščius.

Labai mėgo medžioklę kunigaikštis Kęstutis. Drąsiai stodavo jis dvikovon su girių galiūnais: briedžiais, taurais, šernais bei meškomis, ir juos nugalėjęs dažnai su dideliais laimikiais iš medžioklės sugrįždavo. Kovų protarpiais Kęstutis giedromis rudens dienomis medžiodavo Dainavos giriose. Į tas medžiokles jis imdavo ne tik vyresniuosius sūnus, bet ir Vytautą su Alpu.

Mėgdavo tuodu jaunuoliai ne tik pačią medžioklę, bet ir vakarinius medžiotojų susibūrimus prie laužo, žvėrieną bekepant, atidžiai klausydavosi pasakojimų apie įvairius, kartais juokingus, o kartais ir baisius medžiotojų nuotykius.

Nors medžioklės, reikalavusios didelės drąsos, mokėjimo ginklą valdyti ir patyrimo, buvo tuo pačiu ir karinio parengimo mokykla, bet Vytautas su Alpu ir be medžioklių dar pratinosi jodinėti, stipriai kirsti kalaviju, taikliai strėles iš lanko ir arbaleto! paleisti, ietį sviesti, priešą sekti ir daug kitų kariui būtinų įpročių.

Taip Trakų pilyje slinko Vytauto ir Alpo jaunos dienos. Ne kartą, stebėdamas jų karinius pratimus, Kęstutis pagirdavo:

— Gerai, vaikai! Taikliai strėlėmis ir ietimis taikinius kliudote, stipriai kalaviju kertate, puikiai žirgus valdote, bet dar daugiau pratinkitės, dar geriau mokykitės ginklą valdyti. Ginklas — tai mūsų laisvės raktas. Kuo drąsiau ir geriau jį valdysite, tuo lengviau savo laisvę apginsime!

Taip besilavinant praėjo metai. Vieną dieną rudens pradžioje, jau saulei nusileidus, kai visa Kęstučio šeima, susirinkusi Trakų pilies menėje prie židinio, klausėsi jo pasakojimų, jėjo tarnas ir lyg suglumęs pranešė:

— Kunigaikšti, prie pilies vartų laukia kažkoks keistas senis, save jis karalium vadina. Sako, kad jūs pažįstate jį.

— Koks karalius? — paklausė Kęstutis.

— Sakosi iš tolimo krašto esąs, gyvačių karalius. Ir iš tikrųjų kelios gyvos gyvatės ant jo krūtinės pro rudinę galvas iškišusios juda.

— Juk tai Žaltinis! — suriko apsidžiaugęs Alpas.

— Pažįstu tą seną gyvačių karalių! — pasakė Kęstutis. — Trimituokit, uždekit deglus, su kariška pagarba sutikit jį. Tos pagarbos jis yra užsitarnavęs. Visi į kiemą, vaikai, ten mes jį kaip brangiausią svečią sutiksim!

Suūžė, sujudo Trakų pilis. Garsiai suskambėjo trimitai, sušvito deglai, atsidarė sunkūs pilies vartai, ir į kiemą lėtai, išvargęs nuo ilgos kelionės, įėjo senukas Žaltinis. Žemai nusilenkė jam Kęstutis, tardamas:

— Sveikas atvykęs, garbingasis seneli! Leisk tave kaip mylimą tėvą sutikti ir tikru tėvu laikyti. Malonu matyti patį savo pilyje ir atsidėkoti už išvadavimą bei vaišes tavo Gyvatynės saloje. Prašom į menę, tėveli!

Nepabūgdamas gyvačių, Alpas prišokęs apkabino Žaltinį ir pabučiavo. Su pagarba pasveikino jį ir visa kunigaikščio šeima.

Menėje Kęstutis pakvietė senelį:

— Sėsk prie židinio, senas kovų drauge! Vakarienę ir midaus taurę garbingam svečiui! — sušuko namiškiams.

— Ačiū, sūnau kunigaikšti, už vaišes. Ne dėl jų aš pas tave atvykau!

Studentų gyvenimas

REDAGUOJA: A. Butas, R. Kalvaitis, L. Mockūnas, S. Novickis.
MEDŽIAGĄ SIŲSTI: A. Butas, 39 Crosby Ave., Brooklyn 7, N. Y.

KATEDRA IR ORGANIZACIJA

Jei kas, rodydamas į Notre Dame katedrą, sakytų, kad tai vien akmenų krūva, mes tokį žmogų ne laikytume vertą pagarbos.

Katedra — tai didybė, grožis ir įkvėpimas. Tai žmogaus pripažinimo simbolis, kuris stiprina jo tikėjimą, idėjas bei principus ir veda žmogų į gyvenimą.

Apie organizaciją su konkrėčiais jos tikslais mes turime panašiai galvoti kaip ir apie katedrą. Kaip negalima katedros išreikšti akmenų skaičiumi, taip negalima ir organizaciją vertinti vien jos narių skaičiumi, arba jos pajamomis. Kaip ir katedroj, joje turi būti vidiniai tikslai, idėjos, tikėjimas, tradicijos ir t. t.

Imant pavieniui, mes esam kaip tie akmenys katedroje ir savo reikšmę organizacijoje įgauname tik tada, kai pilnai suprantame programinius organizacijos nuostatus. Būtų klaidinga manyti, kad organizacijos narys gali pasilikti sau vienas, t. y. tiktai figuruoti organizacijos sąrašuose, siekti tuščios garbės, reklamas... Tikrumoje, kiekvienas narys organizacijoje privalo turėti savo uždavinį, už kurio atlikimą jis yra atsakingas ir kuriuo jis turi didžiuotis. Tik tuo būdu jo dalyvavimas organizacijoje jam pačiam bus prasmingas dalykas. A. B.

Pikietas prieš Chruščiovą

Chruščiovas praeitą savaitę buvo sukėlęs New Yorką ant kojų. Lietuviai studentai buvo vieni iš aktyviųjų vykusiose prieš jį demonstracijose. Iš 600 piketuotojų, viena iš ryškiausių grupių buvo lietuviai.

Bet palyginti, mūsų piketuotojų galėjo būti daug daugiau, ypač studentų, nes čia buvo jų pačių organizuojamas piketas.

Reikia pasakyti, kad šis piketas atkreipė radijo, spaudos ir televizijos dėmesį, net iš Kremliaus atėjo atgarsis, kad "chuliganai" demonstravo prieš Chruščiovą... D. A.

Santaros - Šviesos Federacijos Rytinių pakraščių išvykoje dalis dalyvių klausosi Almo Šalčiaus paskaitos.

BALTŲ AKADEMINĖ FEDERACIJA

Baltų studentų federacija paveldėjo suomių, estų, latvių, lietuvių (SELL) studentų tradicijas, kurios klestėjo nepriklausomybės laikais. Bendri interesai ir panašūs kultūriniai bruožai atidarė kelią šių tautų tolimesniam bendradarbiavimui. Idėja sukurti bendrą baltų studentų sąjungą nemirė ir sunkiais tremties metais Vokietijoje. 1947 metais buvo įsteigta latvių, estų ir lietuvių studentų sąjunga, kuri vėliau, 1952 metais, čia perorganizuota ir pavadinta Baltų Studentų Federacija (BSF). Vėliau šis pavadinimas buvo pakeistas į BAF (Baltų Akademinė Federacija). Vienas iš steigėjų ir pirmas šios federacijos pirmininkas buvo Kęstutis Kudzma. Kovojant prieš sroves, kurios supa kiekvieną naują emigrantą šioje taip mišrioje šio krašto visuomenėje, BAF sugebėjo išlaikyti vieninguma.

Iš šios studentų sąjungos bendrai nuveiktų svarbesnių darbų, tenka pažymėti foto paroda, "The Baltic Nations — Outposts of Western Civilization," surengta net keliuose šio krašto universitetuose. Taip pat buvo surengti metiniai koncertai, bendros vasaros išvykos ir literatūros bei diskusijų vakarai. Be to, 1957 m. R. Šilbajoriui pirmininkaujant, buvo išleistas pirmas BAF biuletenis.

Šiais akademiniais metais vėl atėjo lietuvių eilė pirmininkauti BAF, ir spalio 25 d. Baltic Freedom House (131 East 70th St., N.Y.C.) įvyks šios sąjungos konferencija, valdybos rinkimai ir linksmoji dalis. BAF valdyba kviečia studentus bei visuomenę atsilankyti į šią konferenciją.

V. D.

Santaros - Šviesos federacijos rytinių pakraščių suvažiavimas

Rytinių pakraščių santariečiai, šviesiečiai, ir visokių rūšių filisteriai ryžtingai stengėsi pirmaisiais patekti į Port Jervis, N. Y. YMCOs stovyklavietę, kur rūgp. 28-30 įvyko Santaros rajoninis suvažiavimas. Nakti atvykusiems vietovė pasirodė tarsi pasaulio galas: rūke paskendęs miškas, ežeras, šikšnosparniai, žiogų orkestras...

Bet užtat šeštadienio rytą viskas kitaip atrodė: nuo ežero plaukianti vieno ankstyvo kolegos serenada ("South Pacific") visiems praskaidrino ūpą. Po pusryčių, gyvenimas visai pasikeitė.

Priešpietis buvo pašvęstas individo ūgdymui: plaukyme, nardyme, grybavime, žuvavime ir šiaip sukauptai meditacijai, besiruošiant gilioms intelektualinėms diskusijoms.

Popiet kryptis ir nuotaikos radikaliai pakito: vis daugiau dalyvių sugužejus iš New Yorko, Baltimorės, Philadelphijos, Washingtono ir kitų vietovių, vyko sporto rūngtynės: New Yorkas nunešė pirmą vietą "canoe" irklavimo lenktynėse (kol. J. Maldučio komanda), neatsilikdamas ir orinyje (lyg ir laimėta kol. Jaks-Tyrio komandos).

Po linksmos ir saulėtos dienos, tropiško smarkumo audra tarsi pagal užsakymą sudarė dramatišką foną fil. V. Trumpos paskaitai apie dabartines literatūros ir meno problemas Lietuvoje. Griaustiniui tolstant, elektros lemputėms gęstant, tik klausytojų cigaretėms likus vieninteliu šviesos šaltiniu ("rūkau, dėl to esu"), už pingpong stalo įsitvirtinęs prelegentas, po išsamios paskaitos, pravedė gyvas diskusijas kuone visiškoje tamsoje. Paskui — dainos prie židinio, ir šūkiai, kaip ir visada, kol. J. Bilėno entuziastingai pravesti: "Vivat Santara!" Vėliau — šokiai.

Poetas Jonas Mekas skaito savo kūrinius Santaros - Šviesos Federacijos Rytinių pakraščiu išvykoje.

Sekmadienio ryto saulė vėl visus subūrė prie ežero kranto. "Canoe" laiveliai, jau įgudusių rankų irkluojami, narstė po ežero paviršių. Kol. J. Jacynos išleistos "vizijos be televizijos" viešai atskleidė, kam dar nebuvo aišku, paslaptis apie ryškiausius (ir netaip aiškius) stovyklos veidus.

Oficialioji programa užsibaigė antroj pusėj ežero esančiame amfiteatre — laužavietėje. Jono Meko naujausiais eilėraščiais ir prozos fragmentais, paties autoriaus paskaitytais, ir kol. Almo Šalčiaus pokalbiais apie esamus ir galimus kultūrinės veiklos santykius tarp išeivijos ir Lietuvos lietuvių.

Skaidrioje nuotaikoje praleistos kelios dienos, suartinusios kolegas, paliko šviesius studentiškus prisiminimus. Padėka už puikiai suorganizuotą ir sklandžią išvyką tenka nenuilstančiam stovyklos pirmininkui — organizatoriui kol. A. Butui ir jo padėjėjams. R. Z.

Sportas

Praeitą sekmadienį Lietuvių Sporto Klubas laimėjo pirmąsias pirmenybių rungtynes prieš Kolsmans 3:2 / 0:1. Rezervinė taip pat laimėjo 3:1 / 2:1. Pirmosios komandos sąstatas: Narusevičius, Mileris, Vaitkevičius, E. Remėza, Murphy, Krušinskas, Vasylionis, I. Kleiza, Klivečka, Buljavich, Saveikis, Budreckas, K. Remėza.

AR NEPERMOKATE
už savo automobilio apdraudą?
VIRŠ 21.000.000 AUTOMOBILIŲ SAVININKŲ MOKA DAUGIAU, NEGU REIKALINGA.
Jei tik Jūsų vairavimo rekordas yra geras, Jūs esate kvalifikuotas:
DIDELIAM APDRAUDOS SUTAUPYMUI, GERESNEI SAVO APSAUGAI IR GREITESNIAM PATARNAVIMUI, REIKALAUJANT NUOSTOLIŲ ATLYGINIMO.
Kreipkitės:
Albert F. Peters
(PETRAUSKAS)
APDRAUDOS SPECIALISTAS
116-55 Queens Blvd., Forest Hills 75, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-1477
NAMŲ ADRESAS:
106-53 95th Street, Ozone Park 17, N. Y.

VISI Į TALKĄ SPORTUOJANČIAM JAUNIMUI!
NEW YORKO LIETUVIŲ SPORTO KLŪBAS
1959/60 METŲ SEZONO ATIDARYMO PROGA
RUOŠIA
ŠOKIŲ VAKARĄ
SPALIO 3 D. 1959 (ŠEŠTADIENĮ)
APREIŠKIMO PARAPIJOS SALĖJE
No 5th & Havemeyer Sts.
New Yorko Lietuvių Sporto klūbo jaunimas maloniai kviečia Tave, Mielas Bičiuli, savo atsilankymu paremti jų paruošimą.
VAKARO PRADŽIA 7:30 VAL. VAK.

Istorijos rašytojai

PAULIUS GAUBYS

(Tęsinys)

Per pečius automatas; verdamas duris dairausi.

Diena švito. Bus graži. Rasa nuo medžių stambiais lašais krinta. Pro skystą ryto rūką mušasi vėlyvo rudens saulės spinduliai.

Kaimuose dainuoja svirtys, gargsi žasys. Kažkur kimiai ūžia kuliamoji. Šventi garsai... Krūtinę nusmelkia namų ilgesys. Vargu ten greit parsinešiu. Dabar tokie dalykai girdėti...

Na, aš deduosi reikalingas Mintauto. Aš galėčiau švilpteltі ir jis atsirastų, sakė. Priežasties pilnai pakanka. Kaip sakiau, esu pareigūnas. Ir man priklauso aibės dalykų ir svarbių pareigų. Atsirandančių dabarties laiku, nė per plauką neminėtų siaurų statutų lapuose. Bet ar man to reikia? — Aš tik negaliu atsispirti pagundai: kur jis galėjo nuliįsti.

Kantrybės. Aš apsidairysiu. Juk negalėjo toli kur nusidanginti.

Džiaugiuosi beržinių pliauskų pilnomis pastogėmis. Kelmų kupetomis, sukrautomis linų kūlės dienai, ir visokiais gramėzdais, kurie reikalingi prie ūkės, kaip sermėgai kišenės. Pagaliau, nusprendžiu apsukti aplink visą didelę daržinę. Taigi aš pamažu žingsniuoju. Ten koks priestatas prie jos? Ir garsas! Lyg vėjo šaka brūžintų sieną. Nutyla ir vėl brūžiuoja.

Nedaug tereikia, kad pasiektum tą vietą. Keli žingsniai. Bet jie turi būti tylus ir atsargūs. To mes išmokome...

Nė nepajunta žmogysta, betriūsianti ten už plačiais plyšiais prasižergusių lentų sienos. Ilgai stebėtis neteko. Plačius Mintauto pečius pažinčiau nežinia kur. Mano atmintin jie įaugo dar tuose ankstyvuose metuose, kai jo kalvės slenkstis rimta kliūtim pastodavo kelią patekti tarp begalės nuostabiai skambančių metalinių ašių ir rakandų.

Užgulęs visu ūgiu, viršila darbavosi prie... prieštankinio pabūklo. Šiuo metu. Po tokio žygio ir be poilsio.

Aš neiškenčiau:

— Dėl Dievo, viršila, tatai reiškia visiškai nebesirūpinti savimi.

Kalvis atsistojo. Sviedė į kertę purviną šiaudų gniūžtę. Veide blizgėjo prakaito lašai.

— A, tu. Atsitiko kas? Ne. Gerai, gerai eikš, pažiūrėsi, ką gavome. Ir pridūrė: Pradžiai.

Jis stovėjo plačiai išsižergęs ir patenkintas.

— Matai, buvo labai jau apleistas. Sakau, reikia aptvarkyti. Vyrams sukilus, pradėsim mokslą. — Aiškinosi vis vien nebūtų galėjęs sumerkti akių, žinodamas, kaip tas ginklas atrodo.

Aš tryniau akis. Spoksojau į pabūklą ir vėl tryniau.

— Irankis truputį, — viršila mirktelėjo kaire ir, regis, laukė mano žodžio.

— Tai yra iš tavo kiemo! — sušukau.

— Na, na... — sumišo kalvis, bet susigriebė: — Gal tik panašumas.

Panašumas? Kaip tai? Aš gerai pažindavau daiktus iš jų vieno paregėjimo. Kaip mane gyvą matot, ta pati stovėjo po kriauše prie kalvės keturiasdešimts pirmųjų vasaros pradžioj. Tuoj po to, kai vieni okupantai pasikeitė kitais. Tiesa, neilgai ji ten stovėjo. Vėliau kalvis sakėsi: "Vamzdį permečiau skersai kelio. Bus vandeniui nutekėti... Guminiai ratai — susigadys. Jei taip keturi, pasiutęs patogumas ligoniui vežti. Nei trankys, nei skrabės..."

Cha. Aš kai ką prisiminiau ir žvilgterėjau į vamzdį. Je, neapsirikau.

— Ogi štai dar žymė mūsų bandymo, — pasijutau pagavęs galutinai.

— Kokio bandymo?

— Plieno. Pamiršai, kai šitoj vietoj kirtai mėgindamas metalo kietumą?

Mintautas buvo pristvertas trumpai. Žmogus perdaug nė nebesigynė. Prisikišęs paklausė: ar aš suprantąs kareivių dvasią?

Kas gi aš pats buvau, jei ne kareivis. Tokių dalykų klausti!

— Tai ir ša, — pridėjęs storą smilių prie lūpų.

Mes turime daryti taip, lyg mus kas remia. Lyg mūsų kovoje esame nevieni... Supranti?

Tai buvo rusiškas pabūklas, kurių, tiesa, anais metais pakeliais galėjai prisirinkti kiek nori. "Nenugalima" raudonoji armija, skubėdama į rojų, paliko viską.

Vėliau "atsirado" dar trys. Vieni tokie pat, kiti kitoniškesni.

Mintautas visiems tvirtino:

— Iš vokiečių.

Aš šypsojaus. Kita vertus, aš siutau dėl šėtoniškos vokiečių politikos palikti mus beginklius aiškiam likimui.

Ir aš sakysiu, kaip buvo. Mes išvalėme juos, nušveitėme ir padarėme kaip naujus. Mes mokėmės, pratinomės ir ruošėmės. Ir rodėsi mums, jog mes turime galybę su savimi ir tikėjome, kad toji galybė diena iš dienos stiprės ir išaugs.

Kasdien plaukė naujų vyrai ir dėjosi prie mūsų. Girdėjome, kad iš nepriklausomybės laikų aviacijos dalinys organizuojasi.

Bet... vienu metu pakito viskas. Likimas skaudžiai pasityčiojęs iš mūsų pastangų ir meilės. Tartum pats velnias stovėjęs taip arti — už mūsų pečių, kad išardytų viską, suverstų ir paleistų į visas keturias pasaulio šalis.

Gal priminti apie tai? Nors keliais prastais žodžiais, kad tie, kurie yra ir kurie dar bus po mūsų, žinotų, kaip mes spyrėmės ir nenuleidome rankų sunkiausią valandą.

Taigi... Nuolatinės pratybos ir mankšta su ginklais užfrontėje apdovanojo mus žiniomis ir patirtimi su kaupu. Ir mūsų veidai švitėjo greita viltimi pasireikšti fronte. Iš ten mus siekė žinios apie sparčią ruošą kitoje pusėje.

(Bus daugiau)

Massachusetts gubernatorius Foster Furcolo (viduryje) paskyrė Tillie Gerulienę State Parole Board nariu. Priesaika įvyko Valstybės Rūmuose, Bostone. Gretimai stovi jos brolis Constant (kairėje) ir Anthony Hill. Tillie Gerulienė yra iš Worcester, Mass.

Traun's
BARAS IR RESTORANAS
AUGUST TRAUN - Savininkas
N. E. cor. 7th ir Dauphin Street, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 9-9352

LIETUVIŲ PILIEČIŲ Klubas
BARAS IR RESTORANAS
Lietuviškos gamybos pietūs, vakarienės ir užkandžiai
GERIAUSI GĖRIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS
Salės šokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms prieinamomis kainomis. Lietuviškų organizacijų susirinkimų patalpos nemokamai.
SPAUDOS KIOSKAS
Visais reikalais kreipiamas į klubo reikalų vedėją KOSTĄ VAITAITĮ. Tel. EV 4-9672
280 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.

Winter Garden Tavern Inc.
1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)
Tel. EVergreen 2-6440
Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms.
POLAIDOTUVINIAI PIETUS
Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

LIETUVIAI ADVOKATAI
S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Tel. APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. NEwton 9-6620

MARY PAIAUIS
RESTAURANT
BAR & GRILL
337 ST. NICHOLAS AVE.
BROOKLYN, N. Y.
(Ridgewood)
Phone: EVergreen 2-9141
Kviečia visus atsilankyti, linksmai laiką praleisti ir su draugais sueiti.

Arlington RESTAURANT

LIETUVIŠKAS MAISTAS
COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING
HALL FOR ALL OCCASIONS
385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE
Under BMT Jamaica Line – Norwood Avenue Station
Phone: TAylor 7-9842 ONA ir JONAS VALAIČIAI

White Horse Tavern
PRANAS BRUČAS, Savininkas
BARAS, RESTORANAS IR SALĖ
DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS
86-16 JAMAICA AVENUE
Woodhaven 21, N. Y.
Tel. VIrginia 6-9519

BANGA TELEVISION

V. ZELENIS SAVININKAS

34-23 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

PARDUODAMA SU NUOLAIDA: televizija, radijas, HI-FI fonografai (tape recorders), oro vėsintuvai, langams ventiliatoriai, dulkių siurbliai. 40% NUOLAIDA VOKIŠKIEMS HI-FI.

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS, HI-FI.

Darbo valandos kasdien iki 7 v. v. Tel. AP 7-0349

Dorion's MFG'S OUTLET STORES, INC.

Mūsų krautuvėje gausite viską kas tik reikalinga artimiesiems Tėvynėje pradžiuginti:

vilnones, šilkines ir kitokios medžiagos žemesnėmis kainomis, negu kitur. Be to, medžiagos namų papuošimui: fiberglass ir kt.

148-09 JAMAICA AVENUE JAMAICA 35, N. Y.

(išlipti Suthpin Blvd. stotyje) Tel. AXtel 7-6082

Vienybės skaitytojai perkantieji medžiagas siuntiniams į Lietuvą gauna 10% nuolaidą.

Al's T. V. Service

ALBERT J. MISIUNAS, Savininkas

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS IR HI - FI

Darbas garantuotas Priimama iki 10 v. v.

101-23 112th Street RICHMOND HILL 19, N. Y.

Telefonas VIrginia 6-6895

Visame New Yorke nerasite gražesnių ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ka nerengtumėte – koncertą, vestuves, prakalbas ar šokius – SALESE GALI TILPTI NUO 25 IKI 2000 DALYVIU.

L. MOLIN - REIKALŲ VEDEJAS

320 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 7-1123

MATTHEW MAZEIKA, Savininkas

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

80-15 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: VIrginia 9-3112

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAICIAI

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: VIrginia 3-3544

ANTANO IR ONOS KAUNŲ

MAISTO KRAUTUVĖ

Pristatomas geriausias maistas į namus, taip pat parengimams bei baliams, tik reikia paskambinti:

ULster 8-7821 arba EVergreen 4-5233

52 HUDSON AVENUE BROOKLYN 1, N. Y.

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Musu specialybe lietuviska duona ir pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Patarnavimas sąžiningas ir greitas.

36-40 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.

Tel. STagg 2-5938

"Ar tai reiškia, kad..."

(Atkelta is 7 psl.)

DIDELIO STALINO "DIDELĖS KLAIDOS"

Iš eilės klausimų, kuriuos susirinkimui Zimanas atsakė, buvo pora būdingesnių.

Pirmiausia dėl rusiškų rašmenų. Zimanas pareiškė, kad esąs matęs apie tai "priešiškoje spaudoje" (atseit, mūsiškėje), kurioje buvę rašyta, kad Lietuvoje iš lotyniškų rašmenų norima pereiti prie rusiškų. Girdi, tai esantis "didžiausias prasimanymas! "Mes ne tik sumanymo tokio neturime, bet nė sapne apie tai nesapnavome."

O kaip dabar Lietuvoje, ar yra skirtumo tarp Stalino laikų ir dabartinių?

Zimano manymu, Lietuvoje pakitėjimų įvykę, bet jisai Staliną teisina. Girdi, Stalinas "buvo didelė asmenybė," tai ir klaidos, kurias jis padarė, "buvo didelės."

Esą, visa nelaimė tai ta, kad Stalinas kaikuriais atvejais perdaug pasitikėjęs kitais, pavesdamas jiems svarbius uždavinius, todėl ir tos klaidos padarytos. Tačiau, esą, ir dabar "mes nesame garantuoti, kad nedarome klaidų," betgi, kaip ten bebūtų "mūsų (komunistų) principai tie patys, kaip Stalino laikais, taip ir dabar."

KAS TAS ZIMANAS?

Henrikas Zimanas, kurio pagrindinės mintys pakartos šiame rašinyje, nuo pat pirmojo bolševikmečio ligi dabar yra Tiesos vyr. redaktorius. Būdamas žydų kilmės, jis betgi atrodo gana lietuviškai, o ypač dar, kai vietoje kaklaraištčio dėvi lietuvišką juostelę, kaip jį teko matyti tarybinių žurnalistų tarpe Jungtinėse Tautose.

Jisai kalba gerai lietuviškai; kiek teko pastebėti — neblogai ir angliškai, neminint, žinoma, rusų kalbos, kurią jis moka kaip lietuvių.

Vidutinio amžiaus ir vidutinio ūgio, šiek tiek apvalus, gerai apsirengęs ir, atrodo, geros sveikatos, tasai vyras Nepriklausomos Lietuvos laikais buvo mokytoju, už komunizmą sėdėjo kalėjime, tapo redaktorium, kai užėjo bolševikai pirmą syki, vokietmečiu partizanavo Lazdijų apylinkėje, o dabar redaktoriauja. Su žmona Frida, kuri yra partinės mokyklos dėstytoja, ir su dukra Olga bei sūnumi Aleksandru, jisai gyvena Vilniuje.

Atrodo, yra nemažai pakeliavęs po Lietuvą ir po "liaudies respublikų" kraštus, o šis jo apsilankymas Amerikoje bene bus buvęs pirmas tokio masto išvykimas į "kapitalistinį pasaulį."

Kaukių vakaras

Pasibaigus stovyklavimo ir iškylavimo metui Waterbury, skautai ir skautės, Tėvų ir Rėmėjų Komiteto padedami, ruošiasi savo tradiciniam kaukių vakarui.

Vakaras įvyks lapkričio 21 d. Šv. Juozapo parapijos salėje.

Paprastai į šį tradicinį jaunimo pobūvį suvažiuoja daug jaunimo iš Bostono, Worcester, New Yorko ir kitur. Rengėjai prašo kad tradicijai palaikyti, kuo daugiausia dalyvautų su kaukėmis bei kostiumais. Tam reikalui skiriamos trys vertingos dovanos. Č.B.

JURGIS ŠALTIS, sovietų laivo "Michail Lomonosov" kapitonas, atvykęs į New Yorko uostą šluostosi prakaitą.

RUGSĖJO MĖNESIO KARYS

Šis KARIO numeris skirtas Lietuvos Šaulių Sąjungos įkūrimo 40 metų sukakčiai paminėti. Jame rašo: Marius Žuvėdra — Šv. Kazimieras, scenos vaizdelis tinkamas mėgėjų grupėms vaidinti, nes nesudėtingas ir gyvas; K. M. J. Šarūnas — II Pas. Karą Prancūzija pralaimėjo 1936 m.; S. Butkus — Augino Tėvas Savanorį, šiuo str. autorius baigia savo atsiminimų eilę; J. B. — Prieš 26 Metus, prisiminimai apie S. Darių karo mokykloje;.

Tremties Trimito skyriuje:

R. Skipitis — Lietuvos Šaulių Sąjunga ir Vl. Putvinskis; V. Putvys — Kelias į Nepriklausomybę; A. Valatkaitis — V. Putvys iš arti; P. Saladžius — Apie Lietuvos šauliškumą begalvojant; M. P. Mantautienė — Šaulių Moterų Stovyklas Palangoje prisiminus.

Šaulius tremtyje sveikina Diplomatijos Šefas Lozoraitis, VLIKO pirm. dr. Trimakas, gen. T. Daukantas ir gen. S. Raštikis.

Šiame KARIO numeryje leidėjai, be to, skelbia savo naują leidinį — prof. V. Biržiškos "Praeities pabiras," rinkinį straipsnių iš Lietuvos istorijos, kuris netrukus pasirodys stambios, įrištos ir iliustruotos knygos pavidale. Knygą galima įsigyti tik per KARĮ — ($6.50).

Naujo KARIO numeris, žymiai padidintas ir gausiai iliustruotas retom, istorinėm nuotraukom iš šaulių gyvenimo. KARIO adresas: 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, New York.

Skaitytojai, remkite tuos biznierius, kurie skelbiasi Vienybėje, nes jie tuo būdu remia jūsų laikraštį.

Festival Restoranas ir Baras

VACYS STEPONIS, Savininkas

40 EAST 26TH STREET, NEW YORK CITY

Telefonas MU 3-2928

GERI PIETŪS IR VAKARIENĖ - JAUKUS BARAS

Salė vestuvėms, susirinkimams ir kitiems parengimams.

LIETUVIŠKIEMS SUĖJIMAMS NEMOKAMAI

Gali tilpti 200 žmonių. Mielai kiekvienas bus sutiktas.

Norintieji įsigyti skanių lietuviškų produktų,

LIETUVIŠKOS DUONOS, LIETUVIŠKŲ SŪRIŲ, LIETUVIŠKŲ DEŠRŲ IR SKILANDŽIŲ

kreipiasi į jų gamybos generalinį atstovą:

PETRĄ LISAUSKĄ

64-09 CLINTON AVENUE, MASPETH, N. Y.

Tel. TW 4-8087

Geras dalykas ateina

Padidintas dividendas

3 1/2% per metus

Pradedant 1959 M. SPALIO 1 D.
ir tęsiant patenkinamą uždarbį.

SKAIČIUOJAMAS METŲ KETVIRČIAIS

Dividendai išmokami 4 kartus per metus
Pradėkite taupyti DABAR

THE Kings County SAVINGS BANK
Incorporated 1860
2 PATOGIOS ĮSTAIGOS:
125 Broadway prie Bedford Avenue
539 Eastern Parkway prie Nostrand Ave.
Member Federal Insurance Corporation

Three Joe's
Service Station, Inc.

Trys Juozai - visi trys lietuviai - rūpestingai, sąžiningai ir pigiau patarnaus jums, jei tik jūsų automobiliui reikalingas bet koks - didelis ar mažas - pataisymas

COMPLETE AUTOMOTIVE REPAIRS

85-42 WOODHAVEN BLVD. WOODHAVEN, N. Y.
(86th Avenue kampas, prie Jamaica Avenue)
Telefonas VIrginia 6-9683

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-2770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius — ALB. BALTRUNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STagg 2-4409

FORGIONE FUNERAL HOME
ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
9 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
Vėsinamos Koplyčios Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

RUOŠIA AMERIKOS LIETUVIŲ VARDYNĄ

Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija yra nutarusi išleisti Amerikos Lietuvių Vardyną (American Lithuanian Who's Who). Į Vardyną nori įtraukti kiekvieną lietuvį, vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusį prie Amerikos kultūrinio, ekonominio, religinio ar politinio gyvenimo.

Šiomis dienomis Amerikos Lietuvių Istorijos Draugijos faktų — duomenų rinkėjas Juozas Šmotelis išsiuntinės laiškus tautiečiams, prašydamas suteikti jam reikalingus duomenis. Prašome su juo bendradarbiauti, į jo laiškus tuojau atsakyti. Jei kas norėtų platesnių informacijų apie Amerikos Lietuvių Istorijos Draugiją arba planuojamą Vardyną, tai prašomas kreiptis į pačią draugiją tokiu adresu:

Lithuanian American Historical Society, 2401 West 63rd St., Room 205, Chicago, Ill.

JUOZAS P. VARKALA
Amerikos Lietuvių Istorijos Draugijos Pirmininkas

SPORTO DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas praneša, kad lapkričio 14 — 15, CADILLAC viešbutyje, 45 Chestnut St., Rochesteryje įvyks visuotinas Šiaurės Amerikos sporto klubų atstovų ir sporto darbuotojų suvažiavimas.

Apie įvykstantį suvažiavimą FASK-tas yra atskirai painformavęs kiekvieną sporto klubų atstovus bei darbuotojus rengtis suvažiavimui.

Atstovams yra paruošintas nakvynei viešbutis CADILLAC prieinamomis kainomis. Nakvynės registracijos reikalu prašome kreiptis pas Vytautą GRYBAUSKĄ, 139 Mohawk St., Rochester 21, N. Y.

LIETUVIŲ FIZINIO AUKLĖJIMO IR SPORTO KOMITETAS

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS Brooklyne savo patalpose nori įrengti valgyklą, kurios koncesijas labai geromis sąlygomis siūlo privačiam asmeniui. Gera proga išvystyti pelningą bizį. Dėl smulkmenų, kreiptis į Piliečių Klubo vedėją KOSTĄ VAITAITĮ, 280 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Tel. EV 4-9672.

VICEKONSULUI ANICETUI SIMUČIUI

MOTINAI LEOKADIJAI SIMUTIENEI MIRUS

didelio skausmo valandoje jam ir artimiesiems giliausią užuojautą reiškia

LIETUVIŲ MOTERŲ ATSTOVYBĖ
ir LIETUVIŲ MOTERŲ ATSTOVYBĖS KLUBAS
NEW YORKE

MIRĖ A. ŽALEGIRIS

Baltimore, Md. — Neseniai čia mirė Antanas Žaliagiris, žinomas siuvėjų kontraktorius, ilgametis šio laikraščio skaitytojas. Velionis gana ilgai sirgo, prieš keletą metų jam buvo nupjauta kairėji koja, o paskiausiu laiku įsimetė vėžys. Savo likimą velionis žinojo, ir dar rugpjūčio mėnesį jis šių žodžių autorui ramiai pasakė: "nesitikiu ilgiau gyventi kaip šešis mėnesius." Deja, mirtis atėjo dar anksčiau. Velionis paliko giliai liūdinčią žmoną, du posūnius ir podukrą.

Antanas Žaliagiris kilęs iš Geisteriškių kaimo, Keturvalakių valsč., Vilkaviškio apskr. Atvykęs prieš pirmąjį pasaulinį karą ir visą laiką gyvenęs Baltimorėje. Siuvėjo amatą atsivežė iš Lietuvos ir todėl jam čia sekėsi. Buvo sąmoningas lietuvis patriotas, apsišvietęs bei išsilavinęs žmogus. Užuojauta likusiems velionio šeimos nariams.

R.

NEPAMIRSKITE ATNAUJINTI PRENUMERATĄ!

JOHN BALTADUONIS
FRANKFORD AVENUE
Cafe
1700 Frankford Avenue
PHILADELPHIA, PA.

Joseph Andrusis Insurance

Perkant - parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausiais apdraudos reikalais, federalinių ir valstybinių taksų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders),

KREIPTIS

HAVEN REALTY
87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIrginia 7-4477
Kasdien 9 val. ryto iki 9 val. vak.
Sekmadieniais 1 val. p. p. iki 5 val. vak.

Didžiausia paminklų gamybos įmonė Chicagoje

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

HAROLD E. NELSON
Prezidentas
3914 West 111th Street
CHICAGO, ILLINOIS
(Prie Sv. Kazimiero kapų)

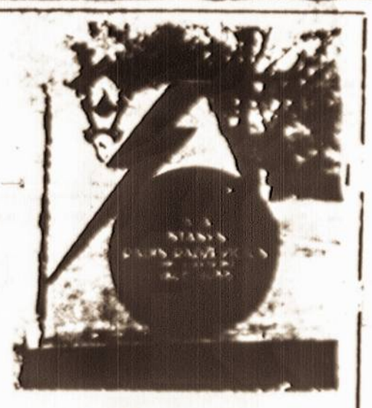

TELEFONAS:
BEdarcrest 3-6335
KALBA LIETUVIŠKAI

AUGUST P. GUSTAS, Inc. Laidotuvių direktorius

354 MARCY AVENUE
BROOKLYN, N. Y.

Telefonas:
EVergreen 7-4774

Naujai įrengtos koplyčios yra vos 2 blokai nuo Broadway. Pasiekiama važiuojant BMT, INS traukiniais ir autobusais.

Daug vietos automobiliams pasistatyt

VIENYBĖ

Jonas Mekas, rašytojas, Film Culture redaktorius, bus girdimas per WBAI (99.5) radijo stotį rugsėjo 27 d. 8 v. v. New Yorke.

Giedra Jonynaitė, dailininko Jonyno duktė, gavusi Valstybės Departamento stipendiją, pranešė tėvams, kad laimingai pasiekė Paryžių ir pradėjo savo studijas.

Br. Menderis, ilgametis Vienybės skaitytojas, praleidęs vasaros atostogas Hartford Mills, N. Y., grįžo į Brooklyną.

Dr. E. Jansonas su žmona Marija pateko į skaudžią automobilio nelaimę. Ypač sunkiai nukentėjo ponia Jansonienė. Nelaimė, kurioje automobilis buvo sudaužytas, įvyko netoli Bostono. Jansonai yra vasarvietės Audronės savininkai Cape Cod, Mass.

Janė Šišienė, mūsų skaitytoja, yra vedėja naujai atsidariusio Mercury Parcels and Trading Co. skyriaus, 943 Elizabeth Ave., Elizabeth, N. J. Šišienė šioje pakietų siuntimo srityje turi didelį patyrimą, nes 4 metus yra dirbusi kitoje panašioje įstaigoje.

Danutės Leskaitytės ir Gedimino Stasiukyno jungtuvės įvyksta spalio 3 d. Po santuokos akto Apreiškimo parapijos bažnyčioje, pokylis bus Festival Restaurane New Yorke.

J. Šiaučiūnas, ilgametis Vienybės bendradarbis, atvykęs iš savo farmos, Ellenville, N. Y., aplankyti sūnaus, marčios ir anūkų Brooklyne, buvo užėjęs į redakciją ir laikraščiui paliko pluoštą rankraščių. Šiaučiūnas, be to, J. Tysliavai, Jr. padovanojo 50 dol. jo foto laboratorijos reikmenims.

R. Kezys, nuolatinis mūsų bendradarbis, praeitą savaitgalį lankėsi Worcester, Mass., kur dalyvavo skautų vakare.

Daiva Alytaitė, Gediminas Naujokaitis, Ramunė Vilkutaitytė, Vyt. Svalbonas ir Irena Butrimaitė sudarė J. Matulaitienės vadovaujamo tautinių šokių ansamblio valdybą. Ansamblis pradėjo savo darbo sezoną.

Vyt. Valaitis, žinomas spaudos fotografas, su žmona apsigyveno New Yorke.

Mercury Parcels and Trading Co., nauja siuntiniams į Lietuvą, Sovietų Sąjungą ir kitas šalis siųsti įstaiga, atidaryta šiuo adresu: 80 E. 7th St., New Yorke. Be to, įstaiga turi dvi dideles krautuves, kuriose galima gauti visas reikmenis siuntiniams pasiųsti. Viena - 943 Elizabeth Ave., Elizabeth, N. J. ir antra - 75 E. 7th St., New Yorke.

Jonas Daugirdas, Lietuvos kariuomenės savanoris kūrėjas, patyręs verslininkas, nuo spalio 1 d. atidaro Londono Lithuanian Trading Co. siuntinių į Lietuvą ir kitus kraštus siuntimo agentūrą. Adresas: 337 Union Ave., Brooklyn, N. Y. Tel. EV 4-1232. J. Daugirdui tarpininkaujant, siuntimas bus pigesnis ir greitesnis. Be to, žemesnės kainos visoms toms prekėms, kurios čia bus užsakomos siųsti.

Dr. Jonas Valukas (dešinėje) supažindina Vienybės redaktorių J. Tysliava su savo sodo įnamiais. Kairėje - K. Puodžius. Dr. Valukas, kuris ilgus metus praktikavo mediciną Brooklyne, dabar su žmona Jieva gyvena savo 10 akrų farmoje, Huntington, L. I. Tysliavos, Jr. nuotrauka

BANKETAS STEPONUI KARVELIUI PAGERBTI

Brooklyno lietuviams gerai žinomas veikėjas ir aktyvus Lietuvių Piliečių Klubo narys, šiuo laiku einąs Klubo biznio skyriaus pirmininko pareigas, Steponas Karvelis sulaukė 70 metų. Šiai sukakčiai paminėti ir St. Karveliui pagerbti, Liet. Pil. Klubas ruošia banketą, kuris įvyks spalio 17 d. (šeštadienį) 7 val. vak. klubo patalpose 280 Union Ave., Brooklyne.

Klubo Valdyba kviečia visus St. Karvelio draugus bei pažįstamus šiame bankete dalyvauti.

Banketui bilietus prašome užsisakyti iš anksto Klube (TEL. EV. 4-9672) ir pas Klubo Valdybos narius.

Stalas (10 asmenų) bus rezervuoti tik pranešus prieš savaitę nuo banketo.

Klubo Valdyba mano, kad St. Karvelis yra vienas iš daugelio senosios kartos veikėjų palikusių savo darbo pėdsakus lietuvių gyvenime ir todėl vertas visų nuoširdžios pagarbos.

KLUBO VALDYBA

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Steponas Karvelis

KAIRĖJE: New York City Center Opera, šį ketvirtadienį pradėjusi rudenio sezoną, atidarymo vakarą pastatė dvi operas: Stravinskio Oedipus Rex ir Carl Orff Carmina Burana. Vadovaujamą vaidmenį operoje Oedipus Rex dainavo lietuvis Arnoldas Vokietaitis, (dešinėje), kuris į City Center buvo priimtas praeitais metais. Bas-baritonas Arnoldas Vokietaitis yra padaręs nepaprastai didelę pažangą. Jis bus girdimas ir kitose operose. Oedipus Rex ir Carmina Burana operos bus pakartotos rugsėjo 25, spalio 4 ir 7. Spektaklius diriguoja L. Stokowskis.

NIEKAS NEKALBA, BET VISI ŽINO...

Neseniai Europoje lankęsi vienybiečiai Feliksas ir Emilija Morkai iš Richmond Hill, N. Y. parsivežė įdomių įspūdžių, kuriuos jie ruošiasi patiekti spaudai. Tarp kita ko Morkai pasakoja, kad jiems lankantis Capri saloje, tekę sutikti du įžymius komunistų partijos veikėjus iš Lenkijos. Laike pietų Morkus vieną tų lenkų paklausė, kas, jų nuomone, nužudė tuos 15,000 lenkų karininkų Katyno miške prie Smolensko. Lenkas atsakė: "Mes apie tai Lenkijoje nekalbame, bet visi žinome, kad tai rusų darbas." Paskutinius žodžius, "kad tai rusų darbas," lenkas pasakė Morkui į ausį.

MIRĖ L. SIMUTIENĖ

Rugsėjo 18 d. Mount Royal, N. J. mirė konsulo Aniceto motina Leokadija Simutienė, sulaukusi 79 m. amžiaus. Palaidota rugsėjo 21 d. Woodbury, N. J. kapuose. Liko sūnus Anicetas ir duktė Adelė Urbanavičienė Lietuvoje. Velionė buvo kilusi iš Ukrinų km., Židikų valsč.

Inž. J. Čiurliui mirus, vietoj gėlių, Liet. Moterų Atstovybė ir L. M. Klubas New Yorke paskyrė 15 dolerių Šeštadieninei Maironio mokyklai Brooklyne.